

Ljubljanski Škofijski list

Letnik 1913

V Ljubljani

Natisnila Katoliška tiskarna

	Stran
Indulgentiae pro invocatione Jesu Nominis . . .	113
„ pro laude Ssmi Sacramenti . . .	114
„ pro piis exercitiis in hon. S. Annae . . .	69
„ sodalitatis „Infantes diligentium“ . . .	129
Instruktion für die Landeskonservatoren . . .	114
Izkušnja za srednješolske katehete . . .	47
Izpiski — matični za Bulgarijo . . .	27
„ „ „ Srbijo . . .	135
„ „ „ Švico . . .	117
Izplačevanje pokojnine po c. kr. poštni hranilnici . . .	102
Izseljeniško vprašanje . . .	94, 108
Izvršba periodičnih izplačil potom poštne hranilnice . . .	85

J.

Jubiläumsjahr . . .	82
Jubiläum universale Constantini Magni . . .	77
Jubilej Konštantinov . . .	49

K.

Kanonična vizitacija l. 1913.	42, 66, 118
Karitativni shod v Brnu . . .	145
Katehetska izkušnja za srednje šole . . .	45
Kateheze za prvo sv. spoved, obhajilo in sveto birmo . . .	96
Kolkovna prostost v vojaških zadevah . . .	125
Kolkovanje računov in pobotnic . . .	124
Konferenca dekanov l. 1913.	26
„ pastoralna l. 1913.	26
„ Sodalitatis Ss. Cordis Jesu l. 1912.	89, 105
Konkurzni razpis 28, 68, 76, 88, 104, 111, 120, Brezovica . . .	28
Smlednik, Godovič, Boh. Srednja vas, Koprivnik, Cirknica . . .	68
Šentpeter pri Nov. mestu, Košana . . .	76
Ovsiše . . .	88
Črnuče, Zalilog, Šent Gotard, Struge, Borovnica . . .	104
Vrh (Sv. Trije kralji), Sv. Križ nad Jesenicami Ledine . . .	111
Podlipa . . .	120
Sorica, Ribnica . . .	136
Konštantinov jubilej . . .	49
Kupne pogodbe . . .	87

L.

Letno poročilo Patronata Vincencijeve družbe za mladino l. 1912.	75
Litterae Apostol. de iubilaeo Constantini Magni . . .	77

M.

Manuscripta religiosorum . . .	133
Marijine kongregacije . . .	86
Maša v zasebnih hišah . . .	70
Matični izpiski za Bulgarljo . . .	27
„ „ „ Srbijo . . .	135
„ „ „ Švico . . .	117
Missae pro populo in festo patroni loci . . .	66
Motu proprio de Officiis Divinis . . .	149, 150

N

	Stran
Nabirka milih darov za pogorelce v Gaishornu . . .	168
Nabirka milih darov za pogorelce za Nußdorf na Solnograškem . . .	102
Nadzorstvo šolsko . . .	37
Nalaganje cerkvenih glavnih do 3000 K v hranilnicah . . .	102
Navodilo za upravo cerkvenega in nadarbinskega premoženja . . .	116
Nomen Mariae invocationi N. Jesu adjectum . . .	130
Nove orgle . . .	111
Novomašniki l. 1913.	110
Numismata scapularibus sufficienda . . .	131

O.

Odlok o spovedi redovnic . . .	121
Oratio dominica et aliae Officio Defunctorum praemitendae . . .	42
Oratio: Obsecro . . .	41
Oratio pro defunctis relate ad constitutionem „Divino afflatu“ . . .	41
Organisti — seznam . . .	103, 128
Osuševanje cerkvâ . . .	27

P.

Pastoralne konference za l. 1913.	26, 154
„ „ „ l. 1912.	29
Pastirsko pismo o izseljevanju . . .	137
Patronat Vincencijeve družbe za mladino . . .	75, 96
Pogorelci v Gaishornu . . .	168
„ „ Nußdorfu . . .	102
Pokojnino — izplačuje c. kr. poštno-hranilni urad . . .	102
Popravki in dostavki v maticah . . .	111
Poročilo družbe treznosti . . .	146
Poročilo o konferencah Sodalitatis ss. Cordis Jesu . . .	89, 105
Postna postava . . .	14
Postni pastirski list . . .	1
Posvetitev Brezmadežni . . .	143
Preces in fine Missae recitandae . . .	132
Prejem sv. zakramentov . . .	156
Primanjkovanje duhovnikov . . .	117
Priporočilo domačih tvrdek . . .	126
Privilegia Pii operis propagationis fidei . . .	143

R.

Računi — kolkovanje . . .	124
Raziskavanje po maticah . . .	87
Različne opazke 28, 47, 87, 104, 111, 119, 127, 135, . . .	147
Razpis Schlackerjeve ustanove . . .	119
Red za preizkušnje srednješolskih katehetskih kandidatov . . .	45
Redovnice — odlok glede spovedi . . .	121
Rekruti — skrb zanje . . .	96, 108
Religiosi votorum solemnium extra claustra degentes subsunt episcopo . . .	44

S.

Scapularibus sufficienda ss. numismata . . .	131
Schlackerjeva ustanova . . .	119

	Stran		Stran
Seznam organistov	103	Janko Marenčič	128
Sistemizirane duhovske službe	147	Franc Kummer	128
Skrb za izseljence	64	Andrej Volc	136
„ „ rekrute	96	Ignacij Šalehar	136
„ „ občinske ubožce	25	Franc Dolinar	136
„Slovenski dom“ prepovedan	103	Blaž Dekleva	148
Slovstvo . 28, 48, 67, 111, 119, 127, 135, 148,	172	Rajmund Kubinek	148
Spoved redovnic	121	Martin Poč	172
Starine — trgovina z njimi	126	Uprava cerkvenega premoženja	94
Strnitev drž. zadolžnic 4·2 0/0 nad 40.000 K	86		
Sveto leto	79, 104, 172		

Š.

Škofijska kronika 28, 48, 68, 76, 88, 104, 112, 120, 128, 136,	148
Škofijski List	172
Škofovi pridržaji	67
Šolski svet okrajni — udje	68
Šolsko nadzorstvo	37

T.

Tolažba dušam v vicah	25
Tertiariorum Franciscalium preces	131
Trgovina s starinskimi predmeti	126

U.

Umrli duhovniki:	
Karol Lenasi	76

V.

Vernikom	103
Verouk na ljudskošolskih osemrazrednicah in na meščanskih šolah	25
Verskozakladni davek	169
Verskozakladne maše in župni upravitelji	134
Vigiliae ad reliquias Martyrum in nocte ante dedicationem ecclesiae	145
Vojni zakon z dne 5. julija 1912	71

Z.

Zakon o šolskem nadzorstvu	37
Zastopnik c. kr. centralne komisije za varstvo spomenikov	114, 136, 147
Zavod sv. Stanislava	96, 99

Ž.

Župni upravitelji in verskozakladne maše	134
--	-----

ŠKOFIJSKI LIST

1.

Anton Bonaventura

po božji in apostolskega sedeža milosti knezoškof ljubljanski

vsem vernikom srečo, mir in blagoslov v Gospodu našem Jezusu Kristusu.¹

Kaj vam hočem za novo leto lepšega voščiti kakor srečo, mir in blagoslov srečo časno in večno mir z Bogom, z bližnjim in v lastnem srcu, blagoslov pri vseh delih za dušo in telo. Pa kje bi mogli vse te blaginje dobiti vsaj v nekoliki meri? Edino v Gospodu našem Jezusu Kristusu, ki je ravno zato prišel na svet, da nam s svojim svetim naukom in z vsemi v našo korist zasnovanimi napravami prinese srečo, mir in blagoslov.

Žalibog mnogi zanj ne marajo, pa srečo, mir in blagoslov iščejo drugod, iščejo zadoščenja svojim poželjivim strastem, iščejo kar naravnost v odpadu od Gospoda Jezusa Kristusa. To so oni krivi preroki, o katerih nam je že Kristus sam povedal, da bodo prihajali vse čase do konca sveta in bodo ljudi zapeljavali. Vsi čutimo, kako divji, strastni in brezobzirni so dandanes po vsem svetu, tudi v naši Avstriji, v naši ljubljanski škofiji.

Kam se boste vi obrnili? Boste li ostali zvesti svojemu Jezusu, ali se boste odtrgali od njega in se oklenili krivih prerokov? Kje boste iskali srečo, mir in blagoslov? V taboru Kristusovem ali v taboru brezvernih odpadnikov? Rač bi vas vse pridržal pri Gospodu Jezusu in obvaroval odpada od njega in zato bomo

pogledali nekatere okolnosti našega življenja in presodili, v katerem taboru je bolje: pri Gospodu Jezusu ali pri odpadnikih?

1. O svetu sploh.

Nihče ne bo tajil, da je za nas silno važno vedeti, odkod je svet, odkod življenje na svetu.

Kaj odgovarjajo na to vprašanje odpadniki, bogotajci? Ker ne priznajo Boga, morajo trditi, da je svet od vekomaj. Trdijo, da se je svet razvil sam od sebe, po svojih postavah brez Stvarnika in so se iz neke plinaste pratvarine razvile solnce, luna in zvezde. Tudi naše solnce je o svojem času nastalo iz prasnovi, od njega so se v teku časa odtrgale naše zvezde premičnice, med njimi tudi zemlja in od zemlje luna.

Zavoljo prvotne vročine, kakor se še sedaj opaža na solncu, ni bilo v početku na zemlji nobenega življenja, bile so edino nežive snovi. Od kod torej življenje rastlinsko, od kod življenje živalsko? Za odgovor so bogotajci v zadregi. Znanost dokazuje, da življenje prihaja edino iz življenja: od kod torej prvo življenje? od kod toliko vrst rastlin? toliko vrst živali? Kdo bi preštel nebroj odgovorov na ta vprašanja! O vsakem odgovoru

¹ Ta pastirski list naj se prečita in obrazloži ob nedeljah po novem letu, da bodo nedelje v postu proste za pretresljive postne pridige.

se je trdilo, da je znanstveno dokazan in vendar ga je ista znanost zopet zavrgla kot zmoto. Čudna znanost! Bolj odkrito trdijo sedaj najbolj učeni brezverci, da ne vedo, od kod je svet, od kod življenje na svetu. Ali ni ta odgovor polom brezbožne znanosti!

Kaj pa mi? Mi pa dobro vemo, da je ves svet ustvaril Bog, da je On ustvaril tudi prvo življenje, razne vrste rastlin in živali. Tako nam pripoveduje sv. pismo, tako trdi tudi naš razum. Ako se svet sedaj še razvija, mora imeti začetek tega razvijanja in pred začetkom ni bilo ničesar; ako traja razvoj milijone let, pa gremo nazaj, pridemo do prvega leta, do prvega dne, do prve minute: kaj pa je bilo poprej? Pred številko ena je nič: torej poprej ni bilo nič. Sveta ni bilo! Ako ga pa ni bilo, sedaj pa je, je morala biti pred njim neka neskončna moč, ki ga je postavila in mu dala zakone razvoja. In ta moč je Bog, to dejanje je pa stvarjenje.

Isto velja o življenju. Rastlina izhaja iz rastline, žival iz živali. Odkod prva rastlina, od kod prva žival? Iz mrtve tvarine se ni moglo razviti življenje in celo tako umetno in raznovrstno življenje, kakor ga vidimo pri rastlinah in živalih. Naš um zahteva, da mora biti neka živa moč, ki je vžgala vse življenje na zemlji. In sicer mora ta živa moč biti ne le vsemogočna, ampak tudi neskočno razumna, ker le neskončen razum je mogel zasnovati življenje in njegovo mnogovrstnost. Taki moči pa pravimo Bog.

Kako natanko torej vemo mi od kod je ves svet in od kod vse raznovrstno življenje. Vse se lepo ujema. In kar naš razum pove, nam potrjuje sam Gospod.

2. O človeku posebej.

Zanimivo je za nas vprašanje, od kod je svet; še bolj zanimivo, da, za nas življenskega pomena je pa vprašanje, od kod je človek, od kod človeški rod? Zraven se pa še usiljuje prevažno vprašanje, kakšna je naša naloga na zemlji in kam gremo, kaj je naš zadnji namen. Ta vprašanja se tičejo nas samih; sami sebe,

svojo nalogo in svoj namen moramo vendar poznati; saj drugače nikakor ne bi mogli mirno na zemlji živeti.

Kaj odgovarjajo odpadli brezverci? Ker taje vsemogočnega Boga, morajo trditi, da se je človek razvil iz živalstva in da ni nič drugega, kakor žival, in sicer najbolj razvita žival. Ker je žival, zato nima neumrjoče duše; nima ne razuma, ne proste volje; pride na svet, živi nekoliko časa; s smrtjo pa pogine popolnoma, kakor žival. Vprašaj brezverce za dokaze tako groznim trditvam! Nimajo jih. Vsa raziskavanja dokazujejo, da se človek prikaže na svetu hipoma v vsi svoji telesni in duševni popolnosti. Kako je to mogoče? Najbolj napredni brezverski učenjaki pravijo: ne vemo.

No, pa človek nima samo živalskega življenja. Pri njem nahajamo še neko drugo življenje, ki se od živalskega bistveno razlikuje: človek misli, spoznava, hoče in ljubi; človek govori, napreduje, veruje, moli Boga in hrepeni po večnosti. Od kod vsi ti pojavi v človeškem življenju? Ali ne kažejo na neko posebno moč v človeku, iz katere vse to prihaja? In posebno prosta volja! Saj imamo prosto voljo; saj se vendar zavedamo, da delamo, kar in kakor hočemo in da smo za to odgovorni. Od kod vse to! Brezverec odgovori! Oh, ne more. Tajiti mora razum, tajiti prosto voljo in trditi, da vse to življenje so le puste sanje in grde sleparije samega sebe. Prizadevali so se, razložiti začetek mišljenja, začetek govora, začetek vere: vse razlage so se jim izjalovile in najbolj odkritosrčni pravijo, da tega ne vedo.

Kaj pa življenje naše in naš konec? Naš namen bi bil jesti, piti, uživati, vdajati se pohotnosti, pridobivati premoženje, časti in na zadnje poginiti. To naj bi bilo torej naše življenje!

Mi kar zatrepetamo. Kdo pa ima vse uživanje, kakor si ga poželi? Ali ni na zemlji povsod veliko truda in znoja in solza in trpljenja? Koliko je pa srečnih trenutkov? Skoraj nič! Po sreči, po popolni sreči kopravimo, pa je dobiti ne moremo; vse življenje naj bi bila sama prevara! Ni čuda, da učeni

brezverci trdijo, da je naša največja nesreča, ker smo pametni in se zavedamo, ter je bolj srečna žival, ki se naje in napije in ugodno brez zavednosti leži.

Ne, ne! brezverske trditve ne morejo biti resnične! Upira se jim vsa naša narava. Poprašajmo svojega Učitelja, našega Gospoda Jezusa. On uči vse drugače! Mi nismo žival, mi smo otroci božji, imamo neumrjočo dušo, ki ima um in prosto voljo ter smo namenjeni za večno srečo, katero naj si na zemlji zaslužimo s pokorščino do Boga, Stvarnika. Da, naša večnost je toliko vredna, da je sam Sin božji prišel na svet nas poučit in je za nas na križu umrl, da nas spravi z Bogom in nam omogoči pot v srečno večnost. Kako veseli in tolažilni so ti nauki! Naš razum jih odobrava in tudi dokazuje; sedaj razumem vse svoje notranje življenje. Ker imam dušo bitno različno od telesa, zato mislim, zato imam prosto voljo, zato verujem in spoznam Boga, zato koprnim po večni sreči, katero naj si sam zaslužim; ker imam um in mislim, zato pa tudi govorim. Vera in govorica je bila dana že prvemu človeku.

Kaka razlika med nami in brezverci! Mi se življenja veselimo; mi vemo za svojo vzvišenost nad živalstvom; nas navdaja upanje srečne večnosti; solze in bolečine nas ne potlačijo, saj vemo, da čez Kalvarijo se pride v sveta nebesa!

3. O človeku v društvu.

Ljudje ne živimo vsak zase, kakor živali v gozdu. Zvezani smo med seboj po raznih društvih. Ne bom preiskoval naukov o začetku društvenega življenja, pogledjmo rajši kar na tri glavna društva, v katerih živimo. Vsak človek živi v družini, v državi in v Cerkvi. Poprašajmo se, kaj trdi o teh društvih bogotajski odpadnik in kaj verni katoličan in iz katerih naukov nam prihaja več sreče, miru in blagoslova.

a) Človek v družini.

Kaj ne, v družini pridemo na svet, v družini zrastemo in vsak človek pripada kaki

družini. Važno je vedeti, odkod družina in kakšen je njen namen.

Ker brezverski odpadnik taji Boga, pač ne more trditi, da je družina po volji božji. Večinoma še trdi, da je temelj družine zakon in le v mejah zakona bi se smeli roditi otroci in se družina pomnoževati. Toda zakon je po njihovih nazorih le pogodba med možem in ženo, da bosta skupaj živela, si pomagala in za otroke skrbela; zakon je pogodba prav podobna kupčijskim in drugim pogodbam, nič bolj sveta od onih. Zato naj se lahko zopet razdere, zopet raztrga, da sta mož in žena popolnoma prosta za nove zakonske zveze.

Tako razporoko zahtevajo odpadniki, ker trdijo, da ne bi bilo mogoče skupaj živeti, ako preneha ljubezen, ako se mož in žena drug drugega naveličata, ako se vname v srcu ljubezen do drugih, ako pridejo nesporazumljenja ali pa bolezni, ki bi onemogočile zakonsko občevarje. Razporoko so vpeljali že luterani, ki so zavrgli zakrament svetega zakona in proglasili zakon kot navadno pogodbo, ki se sklepa in razdira po volji. Še bolj vpijejo po njej brezverci. In zares, kjer se je razporoka dovolila, je vedno več prešeštovanja, vedno več nezakonske nezvestobe in vedno več popolnih ločitev zakona. Da, v socialni demokraciji se zahteva popolno prosta ljubezen; ljudje naj bi se poljubno združevali, zakona in družine ni treba.

Pa še nekaj. Ker se za otroke zahteva veliko skrbi in truda, se zunaj katoliške Cerkve, posebno pri bogatejših za otroke ne mara; kvečjemu eden ali dva naj prideta na svet, več jih ni treba. Od tod grozni pojav, da se zakonski poučujejo, kako naj v zakonu žive in se vendar otrok izogibajo. Grozno! Poučujejo se preprečevati prvi namen zakonske zveze in zakon oskrunjevati. Množi se celo število onih, ki sploh ne marajo za bremena zakonske zveze, ne marajo skrbeti za otroke, pa vendar brez zakona in brez otrok uživajo naslade spolnega občevarja.

Kako grozno in protinaravno je družinsko življenje tam, kjer so zavrgli Gospoda

Jezusa ali celo samega Boga! Ali je v takih družinah mir, sreča in blagoslov? Saj je samo živalsko življenje in živalsko uživanje in kaj bo iz onih otrok, ki se niso že v kali zamorili in so vendar na svet prišli!

Vse drugače pa uči o družini naš Gospod Jezus, vse bolj primerno in dostojno za človeka, ki ni žival, ampak otrok božji, namenjen za večnost. Mi vemo, da je človeka ustvaril Bog, da je s človekom koj ustanovil tudi družino. Saj je prvemu možu Adamu koj dodal tudi prvo ženo Evo, združil oba v zakon, ju blagoslovil v namen, da napolnita z otroci zemljo, pa tudi nebesa. Po volji božji ima zakon in njegova zveza prvi namen, da pridejo otroci na svet; zraven ima tudi ta namen, da ostane med zakonskimi ljubezen in da se po ureditvi spolnega uživanja preprečijo za dušo in telo pogubni grehi razuzdanosti. Zakonska naj se ljubita, in pomagata za časno blagostanje in večno srečo in skrbno vzgajata otroke, katere jima bo dal Bog v zakonu.

Otroci so blagoslov božji; kolikor več otrok, toliko večji je blagoslov božji. Res, za otroke je treba veliko skrbi in truda. Zato je pa vsadil Bog v srce staršev posebno močno in neugasljivo ljubezen do otrok, ki rada in z nekakim užitkom za otroke vse žrtvuje. In skrb, trud in trpljenje za otroke je pred Bogom za starše najbolj sveto in zaslužno delo za večnost. Saj izkazujejo otrokom noč in dan dela telesnega in dušnega usmiljenja, ki so: lačne nasititi, žejne napojiti, gole obleči, nevedne poučiti, grešnike svariti, dvomljivcem svetovati, za vse moliti. Vsa ta dela sprejme Jezus, kakor da so njemu storjena in ne izgube plačila v večnosti.

Po nauku Gospodovem se zakonska zveza ne more razdreti, traja do smrti. Pred Bogom sta si mož in žena dolžna ljubezen, ki vse potrpi, vse prenese, ne misli nič hudega, vse odpusti; ljubezen, ki izključuje vsako poželjivost do drugih oseb in preskrbno pazi na medsebojno zakonsko zvestobo, katero nobena težava, noben vihar omajati ne more;

ljubezen, ki z leti raste, se v trpljenju kakor v ognju očisti in katere še smrt ne razdere.

Ker pa vse to skoraj presega naravne človeške moči, je Gospod zakon povzdignil v zakrament. Kot zakrament podeljuje zakon ženi in možu milostno pomoč, da sta mož in žena med seboj zadovoljna in ne želita po drugih prepovedanih zvezah; da si ostaneta zvesta do smrti kljub mnogim slabostim in bridkostim; da ljubita otroke, se jih nikdar protinaravno ne izogibata, marveč se čim večjega števila veselita in prav rada žrtvujeta vse za dobro vzgojo otrok, katerim sta dala življenje. Zato so pa tudi otroci pred Bogom dolžni starše ljubiti, jih ubogati, spoštovati in ostarelim pomagati, kar je Bog še kar naravnost zapovedal.

Taka je torej družina in zakonska zveza po nauku Gospodovem. Tako pa tudi zahteva naš razum. Saj si ženin in nevesta prisegata večno ljubezen; saj žena daruje možu svoje devištvo, svojo lepoto, svoje moči le zato, ker ve, da bosta združena do smrti; saj se zato skupno trudita za hišo, za gospodarstvo in sploh za blagostanje, ker bosta do smrti vse skupno uživala; saj nerazdružljivost zakona zahteva tudi vzgoja potrebna otrokom, da se telesno in dušno lepo razvijejo ter pripravijo za stan, v katerem bodo mogli živeti.

Po nauku Gospodovem je zunaj zakonske zveze vsako spolno občevanje proti volji božji, zato je smrtni greh. Edino zakon je Bog določil in blagoslovil, da naj se edino po njem vzdržuje človeški rod; zunaj njega je vsaka zveza grešna, pogubna, škodljiva za dušo in za telo. Med vsemi narodi se taka nezakonska zveza obsoja kot sramotna. Šele bogotajci bi ji proti splošnemu prepričanju vsega človeškega rodu radi odvzeli znak sramote in jo proglasili za častno. Toda groza! Kolikor bolj se te skrivne zveze širijo, toliko bolj se širijo tudi skrivne bolezni, ki se vendar ne morejo vedno prikrivati in pridejo na dan!

Vprašam, kje je torej več miru, sreče in blagoslova za posamezne ljudi pri odpadnikih od Gospoda, ali pri vernih katoličanih?

b) Človek v državi.

Mi živimo tudi v državi kot njeni udje z različnimi pravicami in dolžnostmi v podložnosti do državnih oblasti. No, od kod država in državne oblasti? Zakaj moramo tem oblastem biti pokorni?

Brezverski odpadnik ne pozna Boga. Zato ne more trditi, da je država po volji božji in da je državna oblast od Boga. Brezverec, ki govori o človeku, da je le bolj razvita žival, mora trditi, da so ljudje živeli s početka v neurejenih trumah, kakor živali v gozdu. Šele razne nevarnosti in potrebe so jih prisilile, da so se zedinili v urejeno društvo in sicer po medsebojni pogodbi. Oblast društvo vladati je v ljudeh samih, ki jo prostovoljno prenašajo na eno ali več odbranih oseb, ki naj bodo društvu na čelu in naj ga vladajo. Poglavar društva ima vse pravice le od ljudstva, on je pooblaščenec ljudstva, volja ljudstva je zanj odločilna, njo mora izpolnjevati; volja ljudstva je vir vseh pravic; pravično je, kar hoče ljudstvo. Ako vladar ne vrši ljudske volje, ga ljudstvo lahko odstavi.

Kako pa naj vladar spozna ljudsko voljo? Po poslancih, ki jih ljudstvo izbere in pošlje v zbor. Ti zastopniki ljudstva delajo postave in se morajo ravnati vedno po volji ljudstva, ki jih je v svojem imenu pooblastilo in poslalo delat postave. Ljudska volja je torej za vse obvezna, njej se ne sme nikdo zoperstaviti.

Toda, vprašajmo: ali so ljudje vedno edini v svoji volji, v svojih željah in zahtevah? Oh, skoraj nikdar; navadno kolikor glav toliko želja in misli; vsakdo ima pred očmi le svoje koristi. In ali navadni ljudje razumete vse, kar je potrebno za gospodarstvo, za obrt, za kupčijo, za živinorejo, za davke, za izobrazbo? Kako boste vedeli! Učiteljev potrebujete. Blagor vam, ako pridejo k vam učitelji dobri, pametni, previdni, zavzeti za ljudski blagor; gorje vam, ako so vaši učitelji slabo poučeni, sebični in le nase gledajo in vas s svojo zgovornostjo zase premamijo morda posebno s tem, da se prilizujejo vašim

strastem. Pa tudi, ali je vsaka volja poštena, koristna za občni blagor in se vjema z resnico? O, koliko ljudi je hudobnih, lažljivih, brezsrčnih! In brezverski odpadnik? Kako voljo bo imel on? Hudobno, zoper Boga, zoper Gospoda Jezusa, zoper njegovo Cerkev. Največkrat navadni ljudje nimate svoje volje, ampak imate le voljo vaših učiteljev in voditeljev, ki so vas znali pridobiti zase in za svoje želje.

Tako negotova, mnogostranska je ljudska volja, po tej naj se postave kujejo! Sedaj je treba voliti poslanca, da zastopa ljudstvo in njegovi volji dá moč postave. Kateri poslanec naj se izbere? Ali naj ima vsak mož svojega poslanca? Ni mogoče. Bolj enako misleči se združijo in hočejo imeti svojega moža; tako nastane več skupin enako mislečih, nastane več strank. Približuje se dan volitve. Ker odločuje večina, se vsaka stranka prizadeva pridobiti večino mož. Začne se volilni boj. Vmes posežejo časopisi, ki se zavzemajo za sebi povoljno stranko in za poslanca, ki je istih misli. Vmes posežejo tudi možje, ki hočejo imeti čast ljudskega zastopnika. Drže se shodi, raznašajo se časniki in brošure, vabi se na shode, govorniki nastopajo, hoteč ljudstvo pridobiti za svoje nazore. Pride dan volitve; agitacija je kar strastna. Od dveh, treh ali več strank dobi kandidat ene stranke prav komaj večino, pa je zastopnik ljudstva. Ravnal se bo po volji svojih volilcev, ne bo pa maral za voljo svojih nasprotnikov, katerih je morda skoraj prav toliko. Delal bo za postave ugodne svoji stranki, najsi bodo tudi zoper voljo drugih strank; postava ne bo izraz ljudske volje, ampak le izraz ene stranke. Zato pa stranke, ki so propadle, ne mirujejo, pripravljajo se, da zmagajo pri prihodnjih volitvah: nadaljuje se boj po shodih in časnikih! Tako je med ljudstvom veden boj, boj ne vselej pošten, največkrat strasten in krivičen, boj z opravljanjem, obrekovanjem in najgršimi lažmi.

Isto velja o zbornicah deželnih in državnih. Vanje pridejo poslanci raznih strank. Vsakemu poslancu mora biti seveda merodajna

volja njegovih volilcev; od njih je pooblaščen. Da bi prišel do zmage s svojimi nazori, si poišče enakomislečih tovarišev in se združi z njimi. Tudi tukaj zmagujejo večine, zmaguje torej ne pravica, ampak sila in moč. Kar sklene večina, ima moč postave. Ali je pa vselej pametno, za ljudstvo koristno, kar hoče večina? Ne, nikakor ne! Manjšine se ne marajo ukloniti in skušajo z vsemi silami preprečiti namene večine. Začne se takoimenovana obstrukcija, da ne more zbornica naprej, ne more ničesar skleniti, pa rastejo strasti in iz strasti prihajajo sirovosti, kričanje, razbijanje, včasih celo pretepi. Iz zbornice se strasti bliskoma razširijo med ljudstvo, med narode, in povsod jeza, sovraštvo, grožnje.

Tako je življenje v državi, kjer naj bi vladala ljudska volja: nemir, nezadovoljstvo, krivice, sovraštva. Ni pa tako življenje v državah, kakor jih hoče veren katoličan, ki prizna Boga, Stvarnika nebes in zemlje.

Mi trdimo: človeka je ustvaril Bog; človek ni bil nikdar v živalskem stanju; takoj je bil pameten in v družini; ko so se družine pomnožile, so se združevale v večja društva, postale so države. Tako uči tudi zgodovina; niti sledu ni nikjer in nikdar o tem, da bi ljudje kar živeli v tolpah ali čredah, kakor zveri. Društvo, torej tudi država, je po naravi človekovi, po volji božji, ki je človeka tako ustvaril, da mora in more le v društvu živeti.

V vsakem društvu pa mora biti zakonita oblast, ki društvo vodi po volji božji. Vsak človek mora priznati Boga, kot svojega najvišjega Gospoda in najvišjega Postavodajalca; to pa stori, ako točno izpolnjuje njegovo sveto voljo, ki pa hoče samo to, kar je človeku v časno in večno korist. Kar velja o posameznem človeku, velja tudi o skupnosti ljudi, o društvu, o državi. V državi ne velja omahljiva in nezanesljiva in umetno napravljena volja ljudska, ampak volja božja, ki hoče ne le, da se vsi ljudje zveličajo po smrti, ampak da bodo srečni že na zemlji. Zato mora postavna oblast v društvu, namreč vladar ljudstvo vladati po volji božji, ne pa po volji svoji, ali po volji ljudski.

Postave se ne smejo nikdar volji božji protiviti, ampak se vedno z voljo božjo skladati. Saj vladar ni pooblaščenec ljudstva, ampak pooblaščenec božji za ljudstvo, za ljudski časni in večni blagor. Vladar zapoveduje v imenu božjem in je dolžan skrbeti za splošno korist ljudstva, braniti mora pravice ljudstva, pospeševati napredek vseh stanov, vseh ljudi, ne pa le ene stranke. Vladar bo za svoja dejanja dajal odgovor pred sodbo božjo in gorje mu, ako bi zlorabil svojo sveto oblast v sebične, strankarske, protibožje namene.

S kako svetim strahom mora ljudstvo gledati na vladarja, na namestnika božjega za ljudski blagor. Ljudstvo vladarja spoštuje in časti, ljudstvo vladarja uboga in se ukloni njegovi volji, ker tako hoče Bog in je pravzaprav Bogu pokorno, ako je pokorno vladarju. Sedaj je pokorščina nekaj vzvišenega, nekaj svetega, ne pa nekaj suženjskega, nekaj nedostojnega, kakor pri divjih borbah in pri nasilnem strahovanju strank v državah brez Boga.

Kako naj pa vladar ve, kaj je za ljudstvo koristno, kaj so potrebe, resnične potrebe ljudstva? Vladar je dolžan se poučiti o vsestranskih potrebah ljudstva, da potem vse preudari pred Bogom in zapove to, kar je za splošni blagor ljudstva najbolj koristno in se vjema z voljo božjo. Torej, kako naj se pouči? Mogoče je več načinov. Sedaj imamo takoimenovane ustavne države. Ljudstvo si izvoli svoje zastopnike, ki naj se v zbornici skupno posvetujejo, kaj je ljudstvu potrebno za časni in večni blagor, naj sklenejo postave in predložijo vladarju, da jih potrdi, ako se mu zde pravične in za splošen blagor ljudstva koristne, ali pa zavrže, če je prepričan, da so škodljive in se ne vjemajo z voljo božjo. Potrjene postave ljudstva sprejmejo, kakor dane od Boga in se zato zavedajo, da so v vesti dolžni jih izpolnjevati.

Kaj ne, to bi bilo zares lepo. Uživali bi mir, pa tudi srečo in božji blagoslov, ker bi se živelo tudi v državi v skladu z najsvetejšo, za nas najbolj koristno božjo voljo. Toda mi

tega miru, te sreče in tega blagoslova kar nič ne občutimo, kar nič ne uživamo. Tudi pri nas vladajo stranke in strasti, tudi pri nas se bijejo besni volilni boji, tudi pri nas ne morejo naprej. Zakaj? Zato, ker je pri nas zmeraj več ne le krivovercev, ampak kar naravnost odpadnikov od Kristusa, odpadnikov od Boga samega. Le-ti hočejo postavno uveljaviti svojo brezbožno voljo. Zato si nabirajo pristašev s časopisi, s shodi, z zapeljevanjem. Snujejo se razne stranke v zbornici, po deželi. Ko pridejo volitve, se začne brezobziren strankarski boj. Odpadniki hočejo zmagati, da bi kovali postave zoper Boga in zoper njegove naprave na zemlji. S tega razloga so pa tudi verni možje in verni njihovi zastopniki prisiljeni se združiti v stranko, iti v pusti volilni boj, ohranjovati dobre in poštene može v zvestobi, utrjevati omahljivce, poučevati nevedneže, izpodbijati krive nazore in celo nesramne laži brezvestnih in brezverskih nasprotnikov. Isto velja v zbornici, kjer večkrat mislijo, da morajo vporabiti silo, da preprečijo ljudstvu škodljive postave ali uveljavijo ljudstvu koristne zakone, ki se vjemajo s sveto voljo božjo.

Ali boste sedaj razumeli življenje v državi, razumeli izvir strastnih borb, razumeli zakaj v državah in deželah ni miru, ni sreče, ni blagoslova iz nebes? In ga tudi ne bo?

c) Človek v cerkvi.

Tudi Cerkev je prevažno društvo za naše versko življenje. Poglejmo, daje li in komu daje življenje v Cerkvi, življenje po njenih naukih, zapovedih, mir, srečo in blagoslov?

Ker uravnava Cerkev naše versko življenje, je po sebi umevno, da Cerkve ni tam, kjer ni vere v Boga in v Jezusa, Gospoda našega. Brezverski odpadniki, h katerim pripadajo vsi svobodomiselci, so z vero dosledno zavrgli tudi Cerkev in zavrgli vse, kar nam Cerkev daje za mir, srečo in blagoslov. Kaj nam pa daje?

Cerkev je naša prva učiteljica. Papež, z njim združeni škofje in s škofi tesno zvezani duhovniki nas uče to, kar je najbolj važno,

najbolj imenitno in najbolj potrebno; uče nas namreč spoznavati sebe in svoje naloge na zemlji, da bi mogli doseči svoj zadnji namen, ki nas čaka po smrti. Kaj ne, saj je vendar pred vsem najbolj potrebno, da zanesljivo vemo, kaj nas čaka po smrti in kako naj živimo, da dosežemo srečno smrt! O tem nas poučujejo duhovniki, ki pravijo: Na svetu smo zato, da Boga spoznamo, ljubimo, mu služimo in se tako večno zveličamo. To je torej naš namen: na zemlji moramo izpolnjevati voljo božjo in s tem Bogu služiti; da pa moremo to storiti, moramo najpoprej Boga spoznati in ljubiti; po smrti pa je naš namen večno zveličanje, večna sreča pri Bogu, ki si jo moremo sami zaslužiti s tem, da na zemlji Bogu služimo. Kaj ne, kako lep, vzvišen in naši naravi primeren in po željah našega srca je ta namen vsega našega življenja?

Kako pa naj spoznamo Boga, da mu moremo služiti in kako naj mu služimo? Sveta Cerkev nas uči, da moramo verovati, kar nam je Bog razodel, da moramo izpolnjevati, kar nam je Bog zapovedal, namreč zapovedi božje, zapovedi cerkvene in dolžnosti svojega stanu in da se moramo posluževati sredstev za milostno pomoč božjo, namreč moliti in prejemati svete zakramente. S tem vemo vse, kar nam je potrebno vedeti za naše življenje; le poučiti se moramo natančno o vsem in v strahu božjem vse natanko vršiti. Ako to vse vemo in vršimo, bomo dobili mir srca, bomo dosegli časno in večno srečo in blagoslov božji bo z nami.

Naši brezverski odpadniki, naši naprednjaki in svobodomiselci pa vse to kar zame-tavajo. Za cerkev, za nauke, ki nam jih daje po duhovnikih, za Gospoda Jezusa in večinoma tudi za Boga nočejo nič vedeti. Pa ne samo to, gredo še dalje; oni se kar naravnost bore zoper Cerkev Kristusovo, zoper Kristusa samega, zoper Boga in njegovo voljo; bore se in o nesramne predrznosti, tudi vas hočejo odtrgati od Cerkve in od Gospoda Jezusa, da bi tudi vi vse omenjene nauke zavrgli, pa živeli in umirali brez Jezusa, brez Boga, brez

Cerkve in njenih nam poslanih učiteljev, živeli brez molitve, brez praznikov in nedelj, brez cerkvenega pouka in brez svetih zakramentov, pa tudi umirali brez Boga, brez sprave z njim, umirali kakor poginja žival.

Tako je življenje odpadnikov in svobodomiselcev: približuje se pa takemu življenju tudi življenje onih vernih katoličanov, ki žive v grehah in strasteh, onih vernih katoličanov, ki zajemajo svoje versko znanje in vsrkavajo strupeno sovrašтво do cerkve in duhovnikov iz ust takih odpadnikov in iz njihovih listov. Gorje jim, ker se pridružujejo upornikom zoper Jezusa, ki je Sin božji, zoper Cerkev, ki je božja naprava, zoper Boga samega. Dragi moji, ali boste tukaj našli mir, srečo in blagoslov od Boga?

4. O človeku v vsakdanjem življenju.

Sedaj pa raziskujmo naše vsakdanje osebno življenje in se prepričajmo, kdaj bomo dobili več miru, sreče in blagoslova, če živimo v duhu Jezusovem po sveti veri, ali pa v duhu brezverskih svobodomiselcev po njihovih naukih.

Poglejmo le nekatere strani našega vsakdanjega življenja. Prizadevamo se za znanosti in spretnosti, delamo in trudimo se vsak v svojem poklicu, zadevajo nas razne nesreče in bolezni. V katerem taboru smo ozir vseh teh zadev na boljšem, v taboru Jezusovem ali v taboru svobodomiselskem?

a) Znanosti in spretnosti.

Pritrditi moramo, da je svet zadnjega pol stoletja izredno in nepričakovano napredoval v naravnih znanostih in spretnostih. Vedno bolj se spoznava nebo in zemlja, spoznavajo vse prirodne sile in moči, spoznavajo stari in novi narodi, ter vse njihovo življenje in mišljenje. Človek si je zaslužnil prirodne sile, pa mu morajo služiti gozdi in travniki, vode in morja; služiti mu mora električna moč pri vseh raznih koristnih napravah. Vse daljave so tako rekoč izginile. Saj bliskoma drve naprej železnice in avtomobili, saj že zrakoplovi pre-

važajo ljudi z veliko brzino! Brzjavaj nam hipoma prinašajo poročila iz najbolj oddaljenih krajev in po telefonu se morem kar osebno razgovarjati s prijateljem, ločenim od mene na stotine kilometrov. Zares, napredek je velikanski! Čuditi se moramo bistremu umu, globokemu znanju in izredni spretnosti teh mož! Če so pa vero, Cerkev, Kristusa in Boga že davno zavrgli, če se bahajo, da so svobodomiselci in z višine svoje znanosti zaničljivo pogledujejo na vernega katoličana, kakor da bi bil glede znanosti in silnega sočasnega napredka daleč, daleč zaostal, kaj naj rečemo?

Ali je to res? Ne, gola laž je taka trditev. Ali mi verni katoličani teh znanosti ne poznamo, ne priznamo, ne porabljam? ali ne sodelujemo pri vsem tem napredku? Saj so vendar katoliški možje med prvimi učenjaki naših dni, saj tudi oni vso znanost in vse znanstveno raziskovanje podpirajo in izdatno pospešujejo, saj so marsikateri katoličani celo na čelu sočasnega napredka!

V tem oziru torej, kar se tiče znanosti in napredka, verni katoličani nismo prav nič zaostali za nekatoličani, za svobodomiselci. Pač pa smo v marsikaterem oziru daleč, daleč pred njimi. Zraven teh ved in znanosti imamo še drugih veliko višjih in veliko bolj važnih znanosti: mi poznamo tudi Boga Očeta in delo stvarjenja, Sina božjega in delo odrešenja, Svetega Duha in delo posvečenja; mi poznamo tudi dušo človekovo, ki je neumrjoča in nam po svojih umnih močeh omogočuje vso znanost in ves napredek; mi poznamo tudi pomen in namen vsega našega življenja. Vse to mi vemo natančno in zanesljivo, nekatoličan ve to le deloma in dvomno, brezverski svobodomislec je pa vso to najbolj visoko in najbolj važno znanost kar naravnost zavrgel. Kdo je torej na boljšem in koga zadeva očitiranje zaostalosti in neznanja?

b) Trud in delo.

Vsi se moramo truditi in delati vsak v svojem poklicu. Veden napor, veden trud,

vedno delo pa naši naravi nič kaj ne ugaja, rada se mu ogiba, išče odmora, počitka, užitka. Poglejmo, kje je v tem oziru več tolažbe, več sreče: pri Gospodu ali pri odpadnikih.

Kdor ne veruje v Boga, v večnost in v neumrjocnost, dela edino za to, da si pridobi vse potrebno za življenje, da ima torej zase in za družino stan, obleko, hrano, in sicer kar mogoče ugodno; dela za to, da postane premožen in bi mogel lepo ugodno živeti brez truda v počitku; dela za to, da si dobi imenitnih služb, veljavo in vpliv v javnih zadevah, slavno ime in razna odlikovanja; dela za to, da služi domovini in ji pomaga k vsestranskemu napredku.

To je samoposebi prav. Toda, kaj pa, če mu nameni izpodlete; če ne napreduje v blagostanju, ne napreduje v vedno bolj mastnih službah, ne napreduje v časti in slavi? Kaj pa, če mora le trpeti; ako vkljub trudu komaj izhaja; če ga drugi bolj srečni prekosijo in nadkrilijo, pa jih svet bolj časti in slavi in priznava? Kaj pa siromašen trpin, kmet in delavec, ki se mora vedno truditi, dan na dan, od jutra do večera? In, ako si tudi dosegel premoženje in časti, ali si zadovoljen, miren, srečen? Ali tvoje srce ne želi še več in še več in nikoli ni nasičeno?

Pa ko bi tudi vse dosegel, ali je pač ta pridobljeni telesni in dušni užitek vreden, da zanj toliko trpiš, se toliko znojiš, vedno skrbiš in nimaš miru noč in dan? Koliko pa imaš prav veselih, prav srečnih dni? Saj ti vedno nekaj manjka in tudi v preobilnem uživanju te večkrat potare misel, da vse to nič ni vredno, da sploh ni vredno živeti. Ali ni to res?

Kaj pa pri Gospodu Jezusu? Tudi po njegovem nauku smo dolžni delati in se truditi, skrbeti za blagostanje, za stan in obleko in hrano; tudi po njegovem nauku je nekaj dobrega častno ime in priznanje od ljudi; tudi po njegovem nauku naj se trudimo za ljudstvo in za domovino. Vse te naravne težnje so tudi po nauku Gospodovem upravičene. Toda, Gospodov nauk pa vsemu našemu trudu in delu nekaj doda, kar trud in delo šele oplemeniti,

posveti in nam daje in ohrani pogum, akoprav bi nam kaj izpodletelo. Kaj pa?

Po nauku Gospodovem je volja božja, da izpolnjujemo dolžnosti svojega stanu; ako jih izpolnjujemo zato, ker hoče On, mi Njemu služimo, On je naš dolžnik in nam bo plačal trud, ko pride dan plačila za večnost. Bog ne gleda na uspehe našega truda, naj nam tudi kaj izpodleti, le to zahteva, da svoje dolžnosti izpolnjujemo vsak v svojem poklicu. Ako je delo težko, naporno, mučno, pa ga vendar zvesto opravljamo, ker ga hoče Bog, je pokorščina in torej tudi zasluženje pri Bogu še večje, in sicer za celo večnost. Zraven tega nam je trud pri delu tudi za pokoro dan. Koliko se greha stori; greh se mora kaznovati tukaj, ali pa v večnosti. In glej, prav s trdom pri svojih opravilih si izbrisujemo zaslužene kazni, ako opravljamo vse v duhu pokore. In ko je sam Bog postal človek, ali si ni prostovoljno izbral ravno delo in trud v skrivnem življenju v Nazaretu in potem v javnem življenju, hodeč po vsi Galileji. Kako je vendar trud in delo posvetil, in koliko notranjo, neminljivo vrednost mu je dal.

Tako naš Gospod. Ako se mi po tem nauku ravnamo, ne bomo se bali truda, ne bomo trepetali pred neuspehi, ne bo nas mučilo nepriznanje in pozabljenost od strani ljudi. Saj nas vidi Bog, saj On naš trud priznava, saj bo On naš plačnik. Tudi nič ne zavidamo onim, ki plavajo v bogastvu, ki uživajo vso čast in slavo sveta, ki se jim vse posreči na zemlji: kaj jim to koristi, ako v vsem iščejo le sebe, ne pa Boga in njegove volje? Nič jim ne koristi. Kratko je življenje, kratko uživanje, potem pa pride smrt, sodba, večnost, za katero niso nič skrbeli.

Torej kje je pri vsakdanjem, neizogibnem trudu več miru, sreče in blagoslova božjega! Pri Gospodu ali pri njegovih nasprotnikih?

c) Nesreče in bolezni.

Nobenemu človeku ne teče življenje mirno in gladko. Le premnogo je nesreč, prepogostokrat mučijo nas ali naše domače hude,

včasih dolgotrajne bolezni. Vsem tem nezgodam ne moremo ulti. Zato se vprašajmo zopet, kje dobimo v teh nezgodah več miru, sreče in blagoslova božjega? Pri Gospodu ali pri odpadnikih?

Brezbožnika zadene nesreča, pa izgubi morda svoje premoženje, izgubi zaupanje svojih poglavarjev, izgubi dobro ime, izgubi zdravje v hudi, dolgi bolezni, izgubi ženo, otroke, prijatelje, izgubi vse, vse mu gre narobe; potrt je, ves pobit in obupan. Kje bo iskal tolažbe? Pri prijateljih? Res, prijatelji ga morejo tolažiti z besedami, toda ali mu morejo dati nazaj izgubljeno premoženje, izgubljeno dobro ime in zaupanje, izgubljeno zdravje, izgubljene ljubljene osebe, brez katerih se mu zdi nemogoče živeti? Morda mu morejo kaj pomagati, mu vzbuditi poguma za nov trud in za zopetno delo, da si izgube popravi, mu vzbuditi upanje za boljše dni in ga nekoliko zdriniti. No, to že nekaj velja, ako se nesrečniku zbudi upanje, da si zopet pridobi bogastvo, dobro ime, čast, zdravje. Kaj pa, ako ga upanje zopet prevari? Življenje mu je temno, obupno, strašijo ga samomorske misli; od samomora ga zadržuje le še nekak nejasen strah pred večnostjo in presilna naravna ljubezen do življenja sploh.

Vse drugače pa je razpoloženo srce vernega katoličana, ako ga zadene nesreča, zadene težka, neozdravljiva bolezen. Najpoprej obrne srce in oči proti nebu rekoč, da le večno srečo dosežem pa naj mi bo na zemlji kakorkoli, in ako mi moja nesreča, moja bolezen pomaga, da večno srečo dosežem bolj gotovo, draga mi je, s celim srcem se je oklenem, naj tudi telo in duša še toliko trpita! Vem, da nad menoj čuje dobri Oče nebeški, brez čegar vednosti še las z glave ne pade; On je dopustil ali celo poslal mojo nesrečo, mojo bolezen in zato sem prepričan, da bo v mojo večno korist, v moje večno zveličanje! Zato rad trpim, dragocena je šiba v Očetovih rokah. Kaj bi mi koristilo, ko bi imel vso srečo vsega sveta, ko bi pa izgubil svojo neumrjočo dušo, izgubil bi srečno večnost,

izgubil svojega Boga! Da, o Gospod, tukaj bičaj, tukaj žgi, le tam, le tam prizanesi!

To potolaži in da poguma, ker v luči naukov Gospodovih pokaže izredno notranjo večno vrednost nesreč, trpljenja in bolečin. Tolažbe doda še pogled na sveti križ, na razbičanega, s trnjem kronanega, na križ pribitega Jezusa, samega Sina božjega. Ako je trpel On nedolžni, zakaj ne bi trpel jaz grešnik. Pot trpljenja in križa si je On odbral prostovoljno meni v pouk, kako je za mene trpljenje potrebno in da se le čez Kalvarijo pride v srečno večnost. Kako velika je usmiljena dobrota božja, ki je za trpljenje odločila kratka leta življenja, za srečo pa brezkončno večnost!

Te in enake misli pa tolažijo in vnemajo pogum, da se najhujše nesreče in bolečine prenašajo mirno, zadovoljno, celo veselo kar prepogosto opažamo pri zvestih in vdanih učencih Gospodovih. Ali ni torej dobro biti pri Gospodu, tisočkrat bolje, kakor pa pri obupnih njegovih nasprotnikih?

5. O človeku ob smrtni uri.

Smrtna ura pride gotovo. O tem času se z vso silo uriva vprašanje: kaj bo pa po smrti? Je li s smrtjo vsega konec, ali ni? Smrt se bliža, vedno silneje se zahteva točen odgovor. Zopet se vprašajmo? Kdo bo ob tej uri, ki odločuje za vso večnost, bolj miren in srečen? Katoličan, ki se je oklepal Gospoda Jezusa, ali brezverski odpadnik, ki ga je zatajil? Poglejmo.

Smrtno nevarno oboli brezverski svobodomislec. Vzgojen je bil v katoliški veri; precej časa je živel po njej. No, začele so se mu vzbujevati hude strasti, pa je segel po knjigah in časopisih protiverskih; začel je dvomiti o veri in njenih naukih; po velikih dušnih borbah se je polagoma vere popolnoma otresel in začel tajiti božjo ustanovitev katoliške Cerkve, tajiti božjo naravo Jezusovo, tajiti samega Boga; postal je tako predrzen, da je zoper vero in njene božje nauke pisal, kakor je čital v sovražnih listih o Cerkvi in Kristusu, da

je k odpadu od Boga vabil, zoper Cerkev in Boga hujskal in si celo znamenje bogotajstva pripel na prsi. Kot bogotajni svobodomislec ni molil, ni poznal ne nedelje, ne praznika, se ni postil, ni prejemal svetih zakramentov, živel je po onih strasteh, o katerih govori sveti apostol Janez, da so glavne in vir vsem drugim, in sicer: poželjenje oči, poželjenje mesa in napuh življenja. No, morda pa ni bil ravno tako drzovit, ampak le bolj zase je zavrzel vero in vse, kar je z njo v zvezi, ter se v tem odpadu od Boga utrjeval z brezbožnimi, navidezno učenimi razpravami po raznih knjigah nesrečnih odpadnikov; tudi strastem, posebno poželjivosti je ustrezal bolj na tihem, na skrivnem, ali pa je morda v zakonu živel še dosti zvesto svoji ženi.

Sedaj prihaja smrt. Nehote mora misliti na njo in na to, kaj bo po smrti. Pogani so bili sploh bolj žalostnega, vsaj bolj tužnega srca, in sicer ne le narod sploh, ampak posebno modrijani in so umirali s silnim strahom, ker niso mogli sigurno spoznati, kaj jih čaka po smrti. O mnogih odpadnikih vemo, da so umirali v skrajni obupnosti in so zadnje čase kar divje kričali. O mnogoštevilnih nam je znano, da so v tem času svoj odpad obžalovali, pohiteli se spraviti z Bogom in si vsaj še zadnji hip zagotoviti srečno večnost. Nedavno je tak lahkomišljen omikanec v nevarni bolezni poklical duhovnika in se dal prevedeti; vprašan, zakaj je to naredil, je odgovoril: bolj varno je tako.

In zares, kako bi o tem resnem, za vso večnost odločilnem času mogel ostati miren človek, ki je poznal Jezusa in Boga, pa ga je zatajil in morda še druge zapeljal; kako bi mogel biti miren človek, ki je poznal in še pozna katoliško Cerkev, katera o sebi izpričuje in dokazuje, da je božje delo, da oznanja po Bogu razodete resnice, da deli vse milosti zaslužene s smrtjo samega božjega Sina na križu, da zunaj nje ni zveličanja, pa jo je lahkomišljeno zapustil, obrekoval in grdil in se napajal sovraštva do nje iz lažnivih knjig njenih zagrizenih sovražnikov? Ali je zares v

dnu srca prepričan, da Cerkev ni božja vstanova, da Kristus ni Bog, da sploh ni ne Boga, ne duše, ne večnega življenja po smrti! Ali ni teh resnic le s silo v sebi zatiral in zatrl? Ali se mu v mirnih urah niso vzbujevali dvomi? In sedaj, ko stoji na pragu večnosti, ali se mu ne bo vrivalo vprašanje: kaj pa, če se motim? Kaj pa, če je res Bog, če je Kristus res Sin božji in Cerkev njegova naprava, in so duhovniki in zakramenti od njega? Kaj pa, ako je vse to res in se je on motil in je vse njegovo življenje ne le usodepolna zmota, ampak naravnost predrzen boj zoper samega živega Boga! Kdo je njemu porok, da se ni zmotil, strašno zmotil? Kdo je njemu za to porok? Oh, vest se oglašča, vest grize in peče, strah in trepet in obup prevzemajo srce vedno bolj in bolj.

Kaj ne, grozni trenotki! Ni čuda, da se premnogi vrnejo nazaj k Bogu, k usmiljenemu Bogu, ki noče smrti grešnikov, ampak da se spokori in živi. Ker se je to prepogostokrat zgodilo in so ob času smrti odpadniki sami svoj odpad obsojevali, si je satanska zloba nekaj strašnega izmislila. V nekaterih svobodomiselnih društvih se morajo privrženci pismeno zavezati, da ob smrti uri ne bodo poklicali duhovnika, in ko bi ga poklicali, naj se ta klic ne vpošteva, ker je le izraz hipne dušne onemoglosti in naj se duhovnik ne kliče. To je zares satansko, ki si siromak zapre sam vedoma pot nazaj k resnici, nazaj k Gospodu Jezusu. Dogaja se pa tudi, da odpadnik leži v smrti bolezni kar mirno, topo, brez premišljevanja, brez vidnega nemira in boja. Od kod to? Morda boj prikriva, ali pa je že tako propadel, da si kar misli, naj bo, kar hoče. Je pa tak grozen mir očitno znamenje končne zavrženosti od Boga, očitno znamenje večnega pogubljenja. Nemir vesti in nepokoj je še znak usmiljenja božjega, ki trka na srce in vabi nazaj k Očetu; kdor je pa že tako otopél, da se mu vest več ne oglašča, je radi posebne hudobnosti od Boga že zavržen. Kaj ne, strašno in grozno stanje ob času, ko se odpirajo vrata v večnost!

Kako se pa ob smrti uri godi vernemu kristjanu? Nekak strah ga že navdaja, boji se sodbe božje. Toda strah je miren in boguvdan. Saj se je po sveti pokori spravil z Bogom; sam Jezus je prišel k njemu za popotnico, da ga spremi v večnost pred sodbo; prejel je sveto poslednje olje, ki mu da moč zoper zadnje borbe in izkušnje, mu olajša telesno trpljenje in izbriše še zadnje posledice greha v duši. Sveti križ prime v roko; Jezus zanj križani je njegovo upanje, saj je pravici božji plačal vse njegove dolgove. Podobo Marije pritiska na ustnice; vanjo zaupa, da mu bo milostna priprošnjica, saj jo je vedno prosil, naj prosi zanj posebno v smrti uri. Veren kristjan dobro ve, da gre iz solzne doline v nebeški raj, da odhaja iz kraja pregnanstva v nebeško očetnjava, da se umakne nevarnostim greha, s katerim bo izgubil Boga in raj; ve, da potuje tja, kjer ni solza, ni bolečin, ni hudobij, tja, kjer ga čaka veselje, kakršno še oko ni videlo, uho ne slišalo, človeško srce ne občutilo in ga je Bog pripravil njim, ki ga ljubi. Svoje mora zapustiti, toda ne boji se zanje, saj čuje nad njimi Previdnost božja in ako se bodo bali Boga ter mu zvesto služili, pride čas, da se snidejo v svetem raju in se nikdar več ne ločijo. Tako je kristjanu ob smrti uri, ko zapušča svet in odhaja v večnost, kjer ga takoj na pragu čaka Mati Marija, čaka usmiljeni Jezus, čaka dobri Oče nebeški.

Kristjan, katero smrt želiš? Smrt odpadnika, ali smrt dobrega kristjana? Kje je več miru, sreče in blagoslova?

6. O zanesljivosti in gotovosti obojnih nauk.

Pregledali smo vse razne okolnosti našega življenja, kakor nas prav gotovo zadenejo in v kakršnih še sedaj živimo. Prepričali smo se, da je v vsakem oziru veliko bolj koristno in pametno biti z Gospodom Jezusom, kakor z odpadniki zoper njega. Preostane nam le samo eno vprašanje še, da ga preudarimo. Poglejmo, kateri nauki so bolj zanesljivi in bolj gotovi; so li kateri od obojnih popolnoma

zanesljivi in tako gotovi, da o njih kar nič dvomiti ne more nobeden, ki je vsaj nekoliko pameten.

Ali je varen in zanesljiv nauk odpadnikov, da katoliška Cerkev ni božje delo, marveč samo slepari, da Kristus ni Bog, da Boga sploh ni in je svet od vekomaj. Več okolnosti je, da mora vsakdo o zanesljivosti teh trditvev vsaj močno dvomiti. Prvič se ti nauki nič kaj ne vjemajo z raznimi potrebami našega življenja, kakor smo jasno videli pri vseh prevažnih točkah, katere smo premišljevali. Drugič uči zgodovina, da so v Boga in večnost verovali koj prvi narodi, ki so nam znani in so se bogotajci porodili šele tam, kjer je propadala vera in propadalo življenje po njej. Tretjič, med vsemi narodi so vedno in vselej branili vero v Boga in v neumrjčnost duše najbolj plemeniti možje, in narodi sami so bili najbolj mogočni in srečni, dokler so tako verovali. Četrtrič so jako slabi in izpremenljivi poizkušeni dokazi, da Kristus ni Bog in da ni Boga; na slabost dokazov sem pri premišljevanju večkrat opozoril; slabost nam pa dokazuje tudi okolnost, da o vsakem namišljenem dokazu odpadniki sami čutijo, da ne velja, ga sami izpodbijajo in iščejo novih. Petič, odpadniki ne morejo razumeti Kristusa in njegovega dela in si v svojih trditvah popolnoma nasprotujejo. Vse te okolnosti lahko razumete in se prepričate, kako slab je temelj, na katerem stoje odpadniki. In vendar gre za življenje in za večnost!

Kaj pa dokazi, na katere se opira veren kristjan? Ne samo zanesljivi so, ampak popolnoma gotovi. Le preudarimo nekoliko okolnosti! Prvič smo videli, kako so nam primerne in zadostujejo vsem našim življenskim potrebam. Drugič jih verujejo, trdijo in dokazujejo mnogi učenjaki vseh časov, da, najbolj plemeniti ljudje vseh narodov. Tretjič se nauki o Bogu, o Kristusu, o duši, o neumrjčnosti, o nalogah našega življenja sami v sebi nič ne izpreminjajo, dopolnjujejo in izpopolnjujejo se le dokazi zanje vedno bolj, kolikor bolj napreduje znanost. Četrtrič čuva

in razlaga te nauke sveta katoliška Cerkev, njeni papeži, škofje in duhovni že devetnajst vekov in se v teku toliko stoletij o nobenem še ni dokazalo, da je napačen, kriv in zmoten. Petič, vsa izobrazba našega časa izvira iz nauk Kristusovih, ki morajo torej biti resnični, ker le resnica je hrana duhu, pa ga izobrazi in obogati.

Že samo te lahko razumljive okolnosti nas morajo prepričati, kako je nauk vernega katoličana veliko bolj zanesljiv in veliko bolj gotov od nauka odpadnikov. Ako bi ostali samo na tem stališču naravne, človeške gotovosti, bi ravnali edino v tem slučaju pametno, ako bi se oklenili Gospoda Jezusa in njegovih nauk. Toda ta gotovost nam še ne zadoštuje. Ker gre za mojo časnost in večnost, ker mi nauki Gospodovi nalagajo dolžnost zatajevanja in premagovanja in zahtevajo od moje pokvarjene narave marsikaterih žrtev, ter se jim moram podvreči z umom in voljo, zato zahtevam še večjo gotovost, in sicer tako, da pameten dvom ne bo mogoč.

Take gotovosti pa mi ne more dati človek, ampak le On, ki je večna in čista Resnica. In zares, Bog je tej naši zahtevi tudi ustregel. Prvima človekoma se je že razodel, v polnini časov pa je poslal svojega Sina, da nas pouči, umiri in pripelje v srečno večnost. In ali Jezus Kristus ni sin živega Boga? Naj za to trditev omenim samo par dokazov, kakor nam jih podaja ravno kar minuli adventni čas.

V starih knjigah čitamo o Mesiju, Odrešeniku, da pride na svet; tam se pove čas in kraj, kdaj pride na svet: pove se, da ga bodo Judje zavržli in bodo za to hudodelstvo sami od Boga zavrženi, pa bo razdejano mesto s templjem in bodo pograni med narode, med katerimi bodo živeli do konca; ko bodo Judje zavrženi, se bodo pogani oklenili Mesija, bodo vstopili v njegovo Cerkev, ki bo sicer vedno preganjana, pa se bo kljub temu razširila po vsem svetu in bo ostala do konca sveta. In to vse se je do pičice zgodilo na osebi našega Gospoda Jezusa Kristusa. Ali ni prišel na svet o napovedanem

času in rodu Davidovega v Betlehemu? Ali ga niso Judje zavržli, in jih je zato grozno zadel napovedana kazen božja: razdrt je tempelj starega Jeruzalema, kraljev, duhovnikov in prerokov ni več: Judje so raztreseni po vsem svetu; v Jezusovi cerkvi so pridobljeni pogani; ta Cerkev se preganja, zaničuje, pobija, a se vendar razširja, obstoji med vsemi narodi in je nobena sila ne more pokončati. Ako samo te okolnosti pogledamo, moramo vzklikniti: Zares, Jezus Kristus je Sin božji, kakor je trdil sam, kakor so učili njegovi apostoli, kakor dokazujejo katoliški učeni možje, kakor verujejo katoliški narodi in slovesno oznanja nepremagljiva sveta katoliška Cerkev.

Veselo moramo trditi, da so nauki naše vere ne le zanesljivi in gotovi, ampak tako zanesljivi in gotovi, da se o njih kar dvomiti ne more, saj so nauki iz ust same Resnice, iz ust samega živega Boga. Sedaj moremo biti popolnoma mirni za življenje, za smrt in za večnost! Sedaj smemo pričakovati mir, srečo in blagoslov po Gospodu našem Jezusu Kristusu.

Konec.

Dragi v Gospodu, upam, da vas bom s tem obsežnim premišljevanjem ne le potolažil in osrečil, ampak tudi potrdil v večni, v neomahljivi zvestobi do Gospoda Jezusa, našega edinega učitelja, Sina živega Boga. Preden sklenem, bi vas rad opozoril še na neko okolnost. V pastirskem listu za advent sem imel pred očmi najbolj mladeniče in može; nič ne dvomim, da se boste prizadevali ravnati se po danih naukih. Današnji pastirski list zadeva enakomerno vse stanove in vse ljudi. H koncu naj izpregovorim par besedi najbolj ženam in dekletom. Kaj neki?

Rad bi vas posvaril zoper preveliko, včasih kar naravnost nespodobno nečimernost v obleki. Nič ni hudega in prav razumljivo je, ako se mlada dekle bolj lepo oblečeš, tudi še ni kako posebno zlo, ako si izbiraš obleko po novejših krojih, toda pazi na meje spoštljivosti in sramežljivosti. Žalibog so pa najno-

vejši kroji, kakor se vidijo posebno po mestih močno zoper sveto sramežljivost, kar naravnost pohujšljivi. Dokazujejo očitno in jasno, kako globoko v poželjivost se je ugreznil današnji brezbožni svet. Kjer ni vere, ni ljubezni do Boga, tam se razvija v človeku počutna stran, posebno močno se razvija želja po telesnem, po spolnem uživanju. In iz te mlakuže se rode oni novejši kroji v obleki, kateri pohotni pečeljivosti ne samo ugajajo in ji zadovoljujejo, ampak jo kar naravnost izpodbujajo in izzivajo. In žalibog ima moda v krojenju obleke toliko moč, da se ji vdajo večkrat tudi žene in dekleta, ki so sicer še verne in bogaboječe in visoko cenijo sveto sramežljivost, ki je varhinja nad vse lepe čistosti.

Zares, take nespodobne ženske kroje sem opazal najbolj po večjih in manjših mestih, ne pa toliko po deželi razen kake izjeme, kar v pohvalo naših kmečkih deklet očitno povem. Po deželi sem večinoma opazil kraj obleke sicer nekoliko po najnovejšem načinu, vendar pa še v precej dostojnih mejah. Prosim vas dekleta, da iz ljubezni do Jezusa in do Device

Marije, iz ljubezni do vaše največje lepote, ki je čistost srca in sramežljivost, v svojih oblekah in v vsem zunanjem obnašanju pokazete, kako se vam studí vse, kar je le količkaj zoper krščansko spodobnost. Ako je kaka deklica po deželi, ali v mestu na to pozabila, naj se hitro vrne s krivega pota nazaj na pot boguljube spoštljivosti!

Zarotim vas, le greha ne! Z obleko, ki se ne vjema s krščansko spoštljivostjo, bi dajale pohujšanje. Čujte, kaj govori o pohujšanju sam Gospod Jezus Kristus: „Kdor pohujša katerega teh malih, ki v me verujejo, bi mu bilo bolje, da bi se mu obesil mlinski kamen na vrat in bi se potopil v globočino morja. Gorje svetu zavojjo pohujšanja! Pohujšanje sicer mora priti; toda gorje tistemu človeku, po katerem pohujšanje pride!“

Blagoslov vsemogočnega Boga Očeta, Sina in Svetega Duha naj pride nad vas in naj ostane med vami. Amen.

V Ljubljani na novega leta dan 1. jan. 1913.

† Anton Bonaventura
knezoškof.

2.

Postna postava za ljubljansko škofijo.

Pooblaščen od svetega Očeta dne 14. junija 1906, morem za našo škofijo dopustiti tudi za tekoče leto glede posta mnoge polajšave od splošne cerkvene postave. Vsi verniki naj pazijo na sledeče določbe:

I. *Dnevi strogega posta*, t. j. dnevi, o katerih se ne sme meso jesti in je dovoljeno samo enkrat se nasititi, so:

1. Pepelnična sreda in zadnji trije dnevi velikega tedna.

2. Petki v štiridesetdanskem postu in v adventu.

3. Srede, petki in sobote v kvaternih tednih.

4. Vse od Cerkev zapovedane vigilije, t. j. dnevi pred Binkošti, pred praznikom svetega

Petra in Pavla, vnebovzetja Marijinega, vseh svetnikov, brezmadežnega spočetja in pred Božičem.

II. *Dnevi nekoliko polajšanega posta*, t. j. o katerih je dovoljeno le enkrat se nasititi, zraven pa dovoljeno opoldne jesti meso, so:

1. Vsi ostali dnevi štiridesetdanskega posta razen nedelj.

2. Srede v adventu.

III. *Dnevi same zadržnosti od mesa*, t. j. dnevi, o katerih je dopuščeno večkrat se nasititi, ni pa dovoljeno mesa jesti, so:

Vsi ostali petki vsega leta.

IV. *Ob sgoraj (pod I. in III.) prepovedanih dnevih je vendar dovoljeno meso jesti:*

1. V vsej škofiji, kadar na prepovedan dan pride cerkveno zapovedan praznik; tedaj odpade post in zdrževanje.

2. V onih krajih (ne v celih župnijah), kjer se slovesno obhaja praznik cerkvenega patrona ali pa je semenj.

3. Nekaterim osebam, in sicer:

vsak dan smejo meso jesti delavci v rudokopih in v tovarnah, izprevodniki po železnicah, popotniki, kadar morajo jesti v železniških gostilnah; vsi, ki so z družino in postrežniki zavoljo zdravja v kopelih; vsi, ki so po okolnostih primorani jesti v javnih gostilnah in oni, ki so od drugih odvisni, pa si ne morejo oskrbeti postnih jedi.

V. Vse postne dni je dovoljeno postne jedi zabeliti s svinjsko ali sploh tudi živalsko maščobo.

VI. Ob dnevih posta in ob nedeljah v štiridesetskem postu se pri istem obedu ne smejo jesti ribe in meso.

Kar se tiče večerje o dneh nekoliko polajšanega posta, prosim in želim, da se zvečer

meso ne bi jedlo; vendar pa zavoljo dosedanje navade dopuščam nekoliko mesa tudi pri večerji vsem, razen duhovnikom, svetnim in redovnim, katerim tudi ni dovoljeno uživati pri večerji mesne juhe.

Veliko soboto zvečer je dovoljeno jesti blagoslovljeno meso.

Vse one, ki se bodo danih polajšav posluževali, opominjam, naj si pomanjkanje v postu nadomeste z drugimi dobrimi deli, na primer z molitvijo, ako izmolijo dotične dneve po petkrat „Oče naš“ in „Češčena Marija“ na čast petim ranam Jezusovim, ali pa z obilnejšo miloščino potrebnim siromakom.

Gospodje župniki in izpovedniki so pooblaščeni, da smejo v slučajni resnični potrebi prepoved o zauživanju mesa še bolj zljajšati, vendar pa ne več, kakor samo na eno leto. Kdor méni, da mu je stalne dispenze ali polajšave potreba, naj se zastran tega obrne na kn.-šk. ordinariat.

† Anton Bonaventura
knezoškof.

3.

Anton Bonaventura

durch Gottes und des apostolischen Stuhles Gnaden Fürstbischof von Laibach.

Allen Gläubigen der Laibacher Diözese Glück, Frieden und Segen in Jesus Christus, unserem Herrn.¹

Beim Beginn des neuen Jahres wünsche ich allen Gläubigen der Laibacher Diözese Glück, Frieden und Segen. Das sind große, gewiß von allen höchst ersehnte Güter. Wie könnten wir deren teilhaftig werden? Ich antworte mit dem Apostel Paulus, daß nur in Jesus Christus, unserem Herrn.

Leider wird Glück, Frieden und Segen von manchen auf anderen Wegen gesucht, ja von vielen sogar im direkten Abfall von unserem Herrn und Gott, Jesus Christus. Deshalb habe ich mich entschlossen mit Ihnen, Geliebte in Christo, eine praktische

Untersuchung darüber anzustellen, ob Glück, Frieden und Segen in Christus oder ohne Christus erlangt werden können.

1. Einige Grundfragen.

Unsere ganze Lebensrichtung hängt ab von der Beantwortung der überaus wichtigen Fragen nach dem Ursprung der Welt, des Lebens auf Erden und ganz besonders nach dem Ursprung und Wesen des Menschen. Jeder vernünftig denkende Mensch muß sich über diese Fragen vollkommene Klarheit zu ver-

¹ Dieser Hirtenbrief soll den Gläubigen an den Sonntagen nach Neujahr vorgelesen und erklärt werden.

schaffen suchen, da ja von der Beantwortung dieser Fragen unser ganzes Leben in der Zeit und in der Ewigkeit abhängt.

Auf diese Fragen vernehmen wir eine doppelte Antwort: eine der modernen Wissenschaft, eine der gläubigen Christenheit.

Die moderne Wissenschaft leugnet das Dasein Gottes; hiemit muß sie auch die Welterschöpfung verneinen und folgerichtig behaupten, die Welt sei ewig und befinde sich in einer ewigen Entwicklung. Aus der leblosen Materie sei zu seiner Zeit das erste Pflanzen- und Tierleben hervorgegangen und aus diesem ersten Ansätze habe sich im Verlaufe von Millionen von Jahren die ganze Pflanzen- und Tierwelt, schließlich auch der Mensch herausentwickelt. Folgerichtig wird behauptet, der Mensch sei das höchste Wesen auf der Stufe der Tiere; er habe keine Seele, es gebe kein jenseitiges Leben, mit dem Tode höre alles auf.

Die gläubige Christenheit erschauert vor solchen Behauptungen. Nein, so ist es nicht! Sondern es gibt einen persönlichen Gott, der zu Beginn der Zeiten die Welt erschaffen hat. Nicht von der leblosen Materie, sondern vom lebendigen Gott stammt das Leben auf Erden, das ganze Pflanzen- und Tierleben. Und der Mensch mit seinem Selbstbewußtsein, mit seiner Vernunft und seinem Wissen, mit seinem freien Willen und reichen Tugendleben, mit seiner Sprache und Religion soll nur ein Glied des Tierreiches sein? Ist denn nicht sein ganzes Leben vom Tierleben wesentlich verschieden, wesentlich über dasselbe erhaben? Wird nicht deshalb zur Erklärung dieses Unterschiedes notwendig ein vernünftiger Geist verlangt, eine unsterbliche Seele, aus der das reiche, geistige, über das tierische wesentlich erhabene Leben hervorgeht?

Ja, die moderne gottlose Wissenschaft soll nur erklären, woher das Selbstbewußtsein des Menschen, woher sein geistiges Denken, woher sein tugendreiches Wollen, woher seine Sprache, woher seine Religion, woher sein Unsterblichkeitsdrang, wenn er nur ein materielles Wesen ist und nebst dem Körper keine unsterbliche Seele besitzt? Nach vielen erfolglosen Bemühungen ist die moderne Wissenschaft gezwungen zu bekennen: sie wisse es nicht.

Und dann das erste Pflanzen- und Tierleben auf Erden? Die moderne Wissenschaft gesteht ein, es

habe einmal begonnen. Aber wie? aus der leblosen Materie? Es kann doch niemand das geben, was er nicht besitzt, also kann auch die leblose Materie nicht das Leben geben, da sie ja dasselbe nicht besitzt. Zugleich hat dieselbe Wissenschaft exakt nachgewiesen, daß das Leben einzig und allein nur aus Leben entstehe. Also woher der Anfang des Lebens? Die Wissenschaft muß wieder offen bekennen: sie wisse es nicht.

Ferner: die Welt soll ewig sein! Die moderne Wissenschaft muß bekennen, die Welt sei in einer fortwährenden Entwicklung begriffen. Nun fragen wir, wann hat denn diese Entwicklung begonnen? Wenn wir die verschiedenen Abstufungen zurückgehen, müssen wir naturnotwendig zur ersten Stufe gelangen und fragen, was war denn vor dieser ersten Stufe, vor diesem ersten Beginn? Wer denkfähig ist, muß sagen, daß vor diesem ersten Beginn nichts gewesen sei. Wenn aber in irgend einem Zeitmomente ein Nichts, hiemit keine Welt dagewesen ist, woher kommt es, daß jetzt eine so großartig entwickelte Welt vor unseren Augen besteht? Die moderne Wissenschaft bleibt uns die Antwort schuldig und muß wieder bekennen: sie wisse es nicht.

Also auf die wichtigsten Lebensfragen weiß uns die moderne Wissenschaft keine, wenigstens keine vor der Vernunft stichhältige Antwort zu geben und bekennt durch ihre besten Vertreter: sie wisse davon nichts.

Nun, die gläubige Christenheit weiß es und beweist auch, daß die Welt mit ihren Gesetzen, daß das reichentfaltete Pflanzen- und Tierleben, daß der Mensch mit seiner geistigen Seele, mit seiner Sprache und Religion vom allmächtigen, unendlich weisen und vernünftigen Schöpfer, vom lebendigen, persönlichen Gott hervorgegangen ist. Dies lehren und beweisen katholische Gelehrte, so lehrt es Jesus Christus, unser einziger Lehrer und Erlöser.

Nun frage ich: welche Anschauung ist mehr begründet, entspricht mehr unserem ganzen Leben und Wesen, die moderne oder die christliche? Welche ist mehr befähigt, uns Glück und Frieden und Heil zu verschaffen?

2. Der Mensch im gewöhnlichen Leben.

Von diesen hohen, mehr wissenschaftlichen Erörterungen steigen wir herab zum gewöhnlichen, täglichen Leben, betrachten wir dasselbe, wie es sich nach den

beiden oben erklärten Lebensanschauungen entwickelt und untersuchen wir, welche Anschauung uns mehr Glück, Frieden und Segen verschafft. Wir wollen nur einige Wahrheiten hervorheben.

1. Zunächst sehen wir die sehr erfolgreichen Errungenschaften in der Wissenschaft. Der Aufschwung ist wahrhaft großartig. Die ganze Natur mit allen ihren Kräften und Gesetzen wird nicht nur immer vollkommener erkannt, sondern auch immer entschiedener in den Dienst des Menschen hineingezogen. Eisenbahnen, Automobile, Fabriken, Telegraphen, Telephone, Luftschiffe sind uns ein augenscheinlicher Beweis dafür.

Die moderne Wissenschaft ist berechtigterweise stolz auf all diese herrlichen Erfolge. Allein, darin besteht ihr Fehler, das sie von ihrer Höhe herab auf den gläubigen Katholiken mit einer gewissen Verachtung herunterblickt, als ob der gläubige Katholik eben seines Glaubens wegen für die Pflege der Wissenschaft nicht fähig wäre, ja derselben feindselig gegenüber stände. O, wie grundfalsch, geradezu beleidigend sind derartige unbesonnene Behauptungen.

Ja, nehmen denn Katholiken an der Pflege und Entwicklung der Wissenschaften nicht teil? Werden denn zu den berühmtesten und fortgeschrittensten Lehrern der vielverzweigten Wissenschaft nicht auch hervorragende Katholiken gezählt? Wir freuen uns über den ungeahnten Fortschritt auf allen Wissensgebieten; wir bewundern den Fleiß und die Talente auch der ungläubigen Lehrer; wir benutzen alle Ergebnisse der Wissenschaft, alle technischen Erfindungen in unserem täglichen Leben. Nein, wir sind hinter der Zeit gar nichts zurückgeblieben!

Vielmehr überragt der gläubige Gelehrte den ungläubigen sowohl an der Tiefe, als auch an der Allseitigkeit des Wissens. Wir haben schon gehört, daß uns der moderne Gelehrte keine, wenigstens keine einwandfreie Antwort geben kann auf die wichtigsten Fragen über den Ursprung der Welt, des Lebens auf Erden, über den Anfang des Menschengeschlechtes. Der gläubige Gelehrte jedoch gibt darüber genaue und sichere Antworten und beweist auch dieselben ganz wissenschaftlich, wozu ihn gerade der Glaube befähigt.

Wer ist also schon hinsichtlich der Wissenschaft besser daran: der moderne, gottlose, oder der christ-

gläubige Gelehrte? welcher kann in seinem Innern glücklicher und zufriedener sein?

2. Steigen wir noch tiefer ins tägliche Leben herab. Viel Mühe und tägliche, harte, körperliche oder geistige Arbeit ist unser Los. Beurteilen wir die tägliche Mühe und Arbeit nach den beiden Lebensanschauungen.

Der ungläubige Mensch arbeitet und mühet sich ab. Warum? Um den für sich und für die Seinigen notwendigen Lebensunterhalt zu verdienen, um ein Größeres Vermögen, eine höhere Anstellung mit besseren Einkünften zu erlangen, um sich Ehre, Ansehen, Einfluß zu erwerben, um seinem Tätigkeitsdrang nachzukommen, um für Volk und Vaterland großes zu wirken. — Diese Ziele sind an und für sich lobenswert. Jedoch wird ein ungläubiger Mann mit seinen Erfolgen zufrieden sein? Verlangt er nicht immer mehr Vermögen, immer höhere Anstellungen, immer größeres Ansehen, immer durchgreifenderen Einfluß? Das Herz des Menschen wird nie befriediget. Zudem kommen viele, häufige Mißerfolge und der Nebenmensch ist reicher, angesehener, einflußreicher! Deshalb keine Ruhe, kein vollkommenes Glück, wie es auch hochangesehene Männer und Frauen in lichten Augenblicken freimütig eingestanden haben.

Ganz anders faßt der gläubige Christ seine Arbeiten, Mühen und Plagen auf. Sein Blick erhebt sich über das Irdische, dringt in die Ewigkeit bis zum Throne Gottes. Sein Endziel ist die Erlangung des vollkommensten Glückes in der Ewigkeit, welches er sich nach dem Willen des Schöpfers hier auf Erden durch Erfüllung seiner Standespflichten verdienen soll. Gott schaut nicht auf die Erhabenheit des Standes und Berufes, sondern auf die pünktliche Erfüllung der Berufspflichten, weil er es so angeordnet hat. Erfülle ich meine Pflichten in welchem Stande immer, im höchsten oder im niedrigsten, aus untertäniger und liebender Hingabe an Gott, so nimmt Gott die Arbeiten an, ich wirke in seinem Dienste und erwerbe mir dadurch mein glückseliges Endziel. Soll mir auch manches hier auf Erden mißlingen, finde ich auch keine Anerkennung von Seite der Menschen, bei Gott habe ich immer Erfolg und Anerkennung. Sind die Arbeiten mühevoll, um so besser für mich, weil ich nebst Anerkennung von Seite Gottes zugleich meine verdienten Sündenstrafen abbüßen

kann. Und hat der Heiland durch freiwillige Wahl eines mühevollen Arbeiterlebens die Arbeit nicht gehoben und geheiligt? So der gläubige Christ.

Und ich frage, aus welcher Anschauung fließt mehr Glück, Ruhe, Frieden und Segen?

3. Nebst einer harten Arbeit ist auch Unglück und Krankheit des Menschen häufiges Los. Wie stellt sich diesbezüglich der ungläubige, wie der gläubige Mensch?

Für den modernen Menschen ist Unglück und Krankheit unerträglich. Seine Angehörigen, Freunde und Ärzte trösten ihn. Trotzdem bleibt das Unglück, die Krankheit schmerzt. Nur die Hoffnung, Unglück und Krankheit werden aufhören, lindert teilweise das Übel. Wenn jedoch das Unglück andauert, die Schmerzen zunehmen, die Krankheit als unheilbar sich erweist? Was jetzt? Dein innerster, unüberwindlicher Herzenswunsch ruft nach vollkommenem Glück, allein für dich ist es unerreichbar, Schmerz und Unglück wird dein Anteil bis zum Tode. Selbstmörderische Gedanken steigen auf; nur die Liebe zu den Angehörigen, die unzerstörbare Anhänglichkeit an das Leben hält vielleicht die Ausführung des selbstmörderischen Entschlusses noch zurück. Jedoch auf wie lange?

Nicht so hoffnungslos und verzweifelt steht es mit dem gläubigen Christen im Unglück und in der Krankheit. Er ist fest überzeugt, auf Erden sei für ihn gut und erstrebenswert nur das, was ihm zur Erreichung seines ewigen Endzieles dient, mag es für den Leib und für den Geist noch so schwer und bitter sein. Zudem weiß er, daß er gerade durch Ergebenheit in den Willen Gottes zur Zeit eines Unglückes und einer Krankheit am allerbesten seine Hingabe an den Willen Gottes zum Ausdruck bringe, etwas Vorzügliches im Dienste Gottes leiste und hiemit auf eine ganz besondere Belohnung in der Ewigkeit Anspruch habe. Es ist ihm bekannt, daß er namentlich durch Unglück und Krankheit, ertragen im Geiste der Buße, seine Sündenstrafen abzahlen und von Gottes Gerechtigkeit rühmen könne. Er blickt auch zuversichtsvoll auf den kreuztragenden und gekreuzigten Heiland, welcher durch sein Kreuz unsere Leiden verdienstvoll gemacht und geheiligt hat. Ja, über den Kalvarienberg führt der kürzeste und sicherste Weg zum ersuchten himmlischen Vaterland. So denkt der gläubige Christ, bleibt geduldig, ja

er wird sogar trotz der Leiden oft mit Freuden erfüllt.

Frage: wessen Los ist also erstrebenswert, das des modernen Ungläubigen oder jenes des gläubigen Christen? Wo ist unser Glück, Frieden und Segen?

3. Der Mensch im Gesellschaftsleben.

Der Mensch lebt nicht für sich allein, sondern ist seiner ganzen Naturanlage nach an die Gesellschaft angewiesen. Auch dieses Gesellschaftsleben wollen wir im Lichte der beiden Lebensanschauungen betrachten und nachforschen, nach welcher Anschauung uns und der Gesellschaft mehr Glück, Frieden und Segen zuteil wird.

1. Wir leben in der Familie. In der Familie kommen wir zur Welt und werden erzogen. Die Familie wird durch die Ehe gegründet und durch den Kinderseggen ausgebaut. Nun, wie wird die Ehe, wie die Familie nach den beiden Lebensanschauungen aufgefaßt!

Dem modernen Menschen ist die Ehe nichts anderes als ein gewöhnlicher bürgerlicher Vertrag zwischen zwei ledigen Personen zum gemeinsamen Leben. Es ist nichts religiöses, nichts heiliges daran. Wie alle Verträge, soll auch der Ehevertrag gelöst werden können namentlich in dem Falle, wenn Mann und Frau aus verschiedenen Ursachen nicht mehr zusammen leben könnten, wenn die Liebe erkaltet und das Herz von dritten Personen gefesselt wird. In der Sozialdemokratie wird die Ehe als ein zu lästiges Band verworfen und freie Liebe zum Grundsatz erhoben.

Die Ehe hat viele Beschwerden; besonders kummervoll ist die Kindererziehung. Um die Schwierigkeiten zu beseitigen oder wenigstens zu vermindern, wollen ungläubige Eheleute keine Kinder, oder höchstens zwei. Da sie jedoch auf den ehelichen Umgang nicht verzichten wollen und können, wurden unmoralische Mittel zur Verhinderung der Kindererzeugung erfunden, werden öffentlich produziert, angeboten und verkauft. Ja, es mehrt sich die Zahl solcher Gemütsmenschen, die aus Furcht vor Sorgen und Mühen überhaupt keine Ehe eingehen oder Kinder erzeugen wollen und dennoch unter Anwendung moderner verbrecherischer Mittel der Fleischeslust nach Belieben fröhnen wollen.

So entsetzlich entartet ist die moderne Welt und so tief ist in den Augen derselben jenes Institut gesunken, welches zu einer menschenwürdigen Fortpflanzung des Menschengeschlechtes und zu einer gediegenen Kindererziehung dienen sollte! Nicht so beim gläubigen Christen.

Der gläubige Christ weiß, daß das Verhältnis der beiden Geschlechter durch den Schöpfer selbst ganz genau geregelt worden ist. Gott hat einen Mann und eine Frau erschaffen, hat beide zur Ehe verbunden und diese Verbindung als Mittel zur Bevölkerung der Erde und des Himmels gesegnet. Nach seinem höchsten Willen und nach seiner weisen Anordnung sollen nur in der Ehe Kinder zur Welt kommen. Jeder geschlechtliche Verkehr außer der Ehe ist gegen seinen Willen, gegen seine Anordnungen zum Wohle des Menschengeschlechtes. Deshalb wird bei allen Völkern die freie Verbindung verabscheut und nur die eheliche hoch und heilig gehalten.

Kinder werden als Segen Gottes aufgefaßt. Eine große Familie gereicht zu einer großen Ehre. Viele Kinder bereiten zwar viel Sorgen, Mühen und Arbeiten; allein die Arbeiten für die Erhaltung und Erziehung der Kinder sind nach dem heiligsten Willen Gottes eine süße Elternpflicht, eine Quelle der reichlichsten Verdienste für die Ewigkeit. Gläubige Eheleute haben keine Furcht vor einer zahlreichen Nachkommenschaft und entsetzen sich schon vor dem Gedanken dieselbe sträflicher Weise und der Natur der Ehe zuwider zu verhindern. Ein gläubiger Christ verabscheut überhaupt jegliche Anwendung jener kindermörderischen Mittel, welche die ungebändigte Begierlichkeit der gottlosen modernen Welt erfunden hat; wird in der Tiefe seiner Seele erzürnt, daß solche abscheuliche Mittel öffentlich erzeugt und verkauft werden dürfen und zittert vor der Zuchttrute Gottes, mit der die Welt ohne Gott, ohne Zucht, ohne Scham gezüchtigt werden wird.

Der menschlichen Schwachheit wegen ist die Erfüllung aller Pflichten des Familienlebens sehr schwer, ja, es könnten Umstände eintreten, welche das Beisammenleben des Mannes und der Frau beinahe unmöglich machen würden. Weil jedoch die Natur der Ehe eine ständige, unauflösbare Vereinigung verlangt und auch die Kindererziehung nur durch die Unauflösbarkeit der Ehe sichergestellt wird, hat der

liebvolle Heiland die Ehe zur Würde eines Sacramentes erhoben. Als Sacrament verleiht die Ehe den beiden Ehegatten die Gnade und Kraft, daß sie trotz aller Schwierigkeiten bis zum Tode in vollkommener ehelicher Treue beieinander bleiben, alles Weh und Leid in Liebe teilen und alle ihnen durch den Segen Gottes gegebenen Kinder mit opferwilliger Hingabe erziehen wollen. Diese Hilfe ist sichtbar. Nur von Männern und Frauen, die an das Sacrament nichts halten und nichts gehalten haben, welche die eheliche Treue mehr oder weniger offen schon gebrochen haben, nur von solchen verkommenen Eheleuten wird die Auflösbarkeit der Ehe gefordert.

Dies sind hiemit die zwei Hauptauffassungen des Familienlebens und ich frage, welche bereitet mehr Glück, Frieden und Segen?

2. Nach der Familie kommt der Staat, welcher für seine Bürger zu sorgen hat. Auch diesbezüglich gilt je nach den beiden grundverschiedenen Weltanschauungen eine doppelte Auffassung. Untersuchen wir, aus welchen den Staatsbürgern mehr Frieden, Glück und Segen zuteil wird.

Gottesleugner suchen sich nach ihrer Ansicht ohne Gott den Ursprung und die Verfassung des Staates folgendermaßen zurechtzulegen.

Der Urzustand des Menschen war ein tierähnlicher, wie Tiere lebte auch er in Herden. Nach und nach hat er sich aus diesem Zustande herausgearbeitet. Um dem Existenzkampfe aller gegen alle Einhalt zu tun, vereinigten sich die Menschen durch einen freiwilligen Vertrag zu einem geordneten gesellschaftlichen Leben unter einer Obrigkeit. Die Gewalt zu regieren und zu befehlen ist im Volke; das Volk ist souverän. Weil es jedoch unmöglich ist, daß alle befehlen würden, hat das Volk seine oberste Gewalt auf eine oder mehrere Personen übertragen, welche als Bevollmächtigte des Volkes dasselbe regieren sollten. Zur Richtschnur der Regierung dient der Wille des Volkes, dieser muß in den Gesetzen zum Ausdruck gelangen und ist die einzige Quelle alles Rechtes.

Seinen Willen gibt das Volk durch Abgeordnete bekannt, welche von ihm gewählt und ins Parlament geschickt werden, um seinem Willen Geltung zu verschaffen, denn vor dem souveränen Willen des Volkes muß sich jedermann beugen. Allein, das Volk hat ja keinen einheitlichen Willen; die Interessen der

einzelnen Personen, der einzelnen Klassen, der einzelnen Orte gehen gewöhnlich aneinander, ja widerstreiten sich nur zu oft. So entstehen Volksparteien, von denen eine jede bemüht ist, ihrem Willen Geltung und gesetzliche Kraft zu verschaffen. Daher gegenseitige Reibereien, bei den Wahlen der Abgeordneten leidenschaftliche Agitationen und Kämpfe, welche im Parlamente fortgesetzt werden. Sowohl bei den Wahlen als auch bei Gesetzesanträgen siegt die Majorität, siegt die Stimmenmehrzahl, wenn sie auch nur eine einzige Stimme betragen sollte. Hiemit kommt zum Ausdruck nicht der Wille der Volksee, sondern nur der Wille eines Teiles desselben, der Wille nur einer, oft zufällig oder künstlich oder gar gewaltsam zustande gebrachten Majorität. Die Minoritäten, besonders wenn dieselben numerisch stark sind, knirschen unter dem Drucke der Vergewaltigung, greifen oft zur Obstruktion, setzen Gewalt der Gewalt gegenüber, bearbeiten in Versammlungen und Zeitungen ihre Wähler; Agitation, Unruhe, Leidenschaft, Verfeindung wird in alle Schichten der Bevölkerung hineingetragen. Das Volk, das souveräne, das keine höhere Verantwortung kennt, ist in fortwährender Revolution begriffen, kann und wird nie zur Ruhe gelangen.

Ganz anders gestaltet sich das Staatsleben nach der Auffassung der gläubigen Menschheit. Gott hat den Menschen erschaffen. Er war nie in einem tierähnlichen Zustande, lebte nie wie Tiere in Herden zusammen, sondern vom ersten Anfang an in einer geordneten Familie, in einer geordneten Gesellschaft. Durch die Völkerkunde wurde diese Behauptung vollauf bewiesen.

Weil der Mensch durch seine Natur an eine geordnete Gesellschaft angewiesen ist, eine Gesellschaft jedoch ohne eine oberste Gewalt, die auf den Willen der einzelnen bestimmend einwirkt, nicht bestehen könnte, und diese so geartete Natur vom Schöpfer stammt, folgt daraus, daß auch die oberste Gewalt in der Gesellschaft von Gott dem Schöpfer gewollt wird. Nicht das Volk, sondern Gott, sein Schöpfer, ist souverän, welcher dem Volke durch die irdischen Gewalthaber seinen Willen kund gibt. Die irdischen Gewalthaber sind seine und nicht des Volkes Stellvertreter und müssen deshalb das Volk nach Gottes Willen zur Erreichung des allgemeinen, allseitigen Wohles regieren. Für alle Akte der Regierung sind die Herrscher vor Gott verantwortlich.

Nach dieser Auffassung blickt das Volk mit Ehrfurcht und Vertrauen zum Herrscher hinauf, beugt sich gerne und mit Entfagung unter dessen Willen, wohl wissend, daß es eigentlich Gott gehorcht und im Falle des Ungehorsams gegen Gott selbst widerspenstig sein würde. Dieser Gehorsam ist vernünftig und wahrhaft sittlich.

Um das Volk regieren und dessen allseitiges Wohl nach Pflicht und Schuldigkeit fördern zu können, muß der Herrscher die Bedürfnisse des Volkes kennen lernen. Auf welchem Wege? Es gibt verschiedene Möglichkeiten. Eine Möglichkeit besteht auch im Rahmen der beinahe in allen Staaten eingeführten Konstitution, infolge deren das Volk seine Stellvertreter wählt und in die Gesetzgebungskörper schickt, um dort im Verein mit anderen Abgeordneten aus dem ganzen Reiche gemeinnützige, dem Herrscher zur Sanktion zu unterbreitende Gesetzesvorschläge zu beraten und zu beschließen. Die Gesetze haben verpflichtende Kraft nicht durch den in denselben zum Ausdruck gekommenen Volkswillen, sondern durch die Bestätigung von Seite des legitimen Herrschers, der kraft der Stellvertretung Gottes befiehlt und sich seiner ewigen Verantwortung bewußt ist.

Wenn diese einzig richtige Auffassung von der ganzen Bevölkerung geteilt werden würde, so würden die wütenden Parteikämpfe hintangehalten, Gesetze zum allgemeinen Wohle und nicht zum Wohle nur einer Partei erlassen und noch so ziemlich Ruhe, Frieden, Glück und Segen unter der Bevölkerung vorhanden sein können. Weil jedoch diese Auffassung aus den einzelnen Volksschichten immer mehr entschwindet und sogar Katholiken, wenigstens unbewußterweise, dem grundfalschen Prinzip der Volkssouveränität, nach welcher der Wille des Volkes ohne Rücksicht auf Gott bestimmend sein soll, huldigen, ist die Ursache zur fortwährenden Gährung, zur Parteibildung, zur gegenseitigen rücksichtslosen Bekämpfung gegeben und permanent. Daher die Erscheinung, daß die konstitutionellen Staaten ihrem Wesen nach den Keim einer fortwährenden inneren Beunruhigung und Zerlegung in sich tragen und nach Frieden, Glück und Segen vergebens seufzen.

3. Nebst der bürgerlichen Gesellschaft bestehen auf Erden religiöse Gesellschaften, durch welche das religiöse Leben geordnet werden soll. Da ich zu Ka-

tholiken spreche, habe ich vor allem nur die katholische Kirche im Sinne. Fassen wir nun auch diese wichtigste Seite unseres Lebens nach der gläubigen, als auch nach der ungläubigen Weltanschauung ins Auge.

Da die religiöse Gesellschaft dazu da ist, um das Verhältnis des Menschen zu Gott zu ordnen, ist es selbstverständlich, daß die ungläubige Weltanschauung, welche Gott und Seele, Unsterblichkeit und Ewigkeit leugnet, eine religiöse Gesellschaft nicht braucht. Nach derselben gibt es keine Religion, der Mensch lebt und sucht sein Heil nur in der Hingabe an die Wissenschaft, an seine Berufspflichten, an verschiedene irdische Beschäftigungen, um sich Ehre, Ansehen, Einfluß und Mittel zum Genuß zu verschaffen. Darüber hinaus hat er keine Interessen.

Wohl aber hat ein gläubiger Katholik nicht nur irdische, sondern auch ewige Interessen. Er erachtet es als seine erste und wichtigste Aufgabe, hinter welche alle anderen zurückzutreten haben, die richtige Ordnung seines Verhältnisses zu Gott, seinem Schöpfer, Erlöser und Heilmacher anzubahnen und aufrecht zu erhalten. Diese Verhältnisse werden durch die Kirche geordnet. Die Kirche mit ihrer Lehr-, Priester- und Hirten Gewalt erklärt ihm, daß der Mensch zu einer richtigen Regelung seines Verhältnisses zu Gott glauben müsse, was Gott geoffenbart hat, halten müsse, was Gott befohlen hat und jene Mittel gebrauchen solle, welche Gott zur Ermöglichung eines guten Christenlebens verordnet hat. Der Katholik vertraut ganz und gar der lehrenden Kirche, welche aus Papst und Bischöfen besteht und ist sich bewußt, sein Verhältnis zu Gott sei vollkommen korrekt, wenn er daselbe nach den Anordnungen der Kirche einrichtet, wenn er der Kirche einen vollkommenen Gehorsam leistet. Aus diesem Bewußtsein entspringt jene innere Ruhe, jene innere Befriedigung, wie sie bei Andersgläubigen, geschweige denn bei Gottesleugnern nie angetroffen werden kann, da ihnen ja die Sicherheit fehlt, ob es wahrhaftig keinen Gott, keine Ewigkeit gebe, oder wenigstens ob ihr Verhältnis zu Gott, zur Ewigkeit, tatsächlich ein richtiges sei.

4. Der Mensch in der Todesstunde.

Die Todesstunde kommt früher oder später. Da fällt die Entscheidung für die ganze Ewigkeit. Wie

wird es in dieser Stunde dem Ungläubigen, wie dem Gläubigen ergehen?

Beim Herannahen der Todesstunde muß der Ungläubige im Innersten der Seele erschauern, denn immer entschiedener wird sich ihm der Zweifel über die vollkommen sichere Wahrheit seiner glaubenslosen Ansichten aufdrängen. Der Gedanke, vielleicht gibt es doch eine Ewigkeit, gibt es doch einen Gott, vor dessen Angesicht ich recht bald erscheinen werde, um über mein Leben Rechenschaft abzulegen, wird ihn unwillkürlich beschäftigen und beängstigen. Denn an einen persönlichen Gott glauben doch alle Völker, glauben doch so viele gelehrte und berühmte Männer! Und das Christentum mit den Millionen von Bekennern, mit seiner Wissenschaft, mit seiner erhabenen Tugend, mit seinen herrlichen Früchten für das Glück der Völker, ist es denn wirklich nur Humbug und Betrug? Und diesen Gott und diesen Christus habe ich verleugnet, um seine Offenbarung habe ich mich nicht gekümmert, seine Gebote mißachtet, ihn selbst gehaßt, gegen ihn meinen Nächsten aufgehetzt! O weh, wenn es eine Ewigkeit, wenn es einen heiligen und gerechten Gott gibt!

Von solchen und ähnlichen schauerhaften Zweifeln wird der Ungläubige Tag und Nacht beunruhigt. Wir wissen, daß sich gar manche in letzter Zeit mit Gott ausöhnen, daß andere in Verzweiflung sterben oder sich im stumpfen Hinbrüten resigniert ihrem Lose überlassen. Dies namentlich gewisse Freidenker, welche sich schriftlich verpflichten mußten, auch in der Sterbestunde keinen Priester holen zu lassen und einen derartigen Wunsch nur als Ausdruck einer augenblicklichen Geisteschwäche anzusehen, welchem Wunsche keine Folge geleistet werden solle.

Ganz anders ergeht es dem gläubigen Christen. Wohl ist er nicht ohne Furcht und Angst, denn alsbald soll er vor dem ewigen Richter erscheinen. Allein ein Blick auf das Kreuz beruhigt ihm. Am Kreuze blutet ja sein Heiland, der all unsere Schulden der göttlichen Gerechtigkeit gezahlt hat. Der Gläubige empfängt noch einmal rechtzeitig das Bußsakrament, um sich mit Gott vollkommen auszusöhnen; empfängt in der heiligen Wegzehrung den Heiland selbst als Führer und Begleiter in die Ewigkeit; durch die heilige Delung werden etwaige Sündenüberbleibsel getilgt, wird er zum letzten Kampfe gegen die hölli-

schen Mächte gestärkt und gekräftigt zur geduldigen Ertragung der Krankheit.

Nun mag der Tod kommen! Ja, er ist sogar erwünscht; denn durch ihn kommt Befreiung von den Mühsalen, Kämpfen, Leiden und Gefahren dieses Erdenlebens, durch ihn gelangt der Christ hinauf ins wahre Vaterland, nach welchem er sich zeitlebens gesehnt hat. Der Gläubige stirbt trostvoll, sogar freudig, ja, recht oft mit dem größten Seelenverlangen.

Antwortet mir, wessen Los ist in der allentscheidenden Sterbestunde beneidenswerter, das Los des gläubigen oder jenes des ungläubigen Menschen?

5. Die Gewißheit der beiden Anschauungen.

Nachdem wir die verschiedenen Lebenslagen, in welche jeder Mensch gerät, im Lichte der beiden Anschauungen betrachtet haben, wollen wir nur noch eine Frage genauer erwägen. Es drängt sich die Frage auf: welche von den beiden Anschauungen ist sicherer und zuverlässiger? Nicht wahr, diese Frage und deren Beantwortung ist von der größten Wichtigkeit!

Wie erwünscht ist allen Glück, Frieden und Segen! Unsere ganze Natur ruft darnach, unser ganzes Leben ist der Erwerbung dieser Güter geweiht! Schon von diesem rein natürlichen Standpunkte aus müßten wir uns vernünftigerweise der gläubigen Weltanschauung anschließen, denn durch unsere Betrachtung haben wir uns überzeugt, daß aus diesen sowohl für die einzelnen Personen, als auch für das Zusammenleben in Familie, Staat und Kirche viel Glück, Frieden und Segen hervorquillt, während aus der ungläubigen Weltanschauung zumeist und für die meisten Menschen nur Unruhe, Kummer, Zweifel, sogar Verzweiflung sich ergeben.

Für die Grundfragen, auf welchen die gläubige und die ungläubige Weltanschauung aufgebaut werden, treten für beide wissenschaftliche Autoritäten ein, allein mit dem Unterschiede, daß der Unglaube die allerwichtigsten Fragen über den Ursprung der Welt, über den Beginn des Pflanzen- und Tierlebens, über den Menschen, über sein Selbstbewußtsein, über seine Denk- und Willenskraft, über seine Sprache und Religion, nur mangelhaft beantwortet und in der neuesten Zeit zum resignierten Eingeständnis: „ich weiß es nicht“ gezwungen worden ist, daß hingegen die gläubige Wissenschaft über alle diese Fragen mit

der größten Zuversicht unter Hinweis auf die Schöpfungsmacht Gottes einen vollkommen befriedigenden, mit den sichereren Resultaten der wissenschaftlichen Forschung übereinstimmenden Aufschluß gibt.

Für die gläubige Weltanschauung steht das ganze Christentum ein und haben dieselbe die vortrefflichsten katholischen Männer aller Zeiten siegreich verteidigt; ja, für dieselbe steht Gott selbst ein, der sich dem Menschengeschlechte von Anbeginn geoffenbart hat, steht ein Jesus Christus, der Mensch gewordene Gott, auf welchem ja das Christentum ruht.

Ja, Christus, Gründer und Träger des Christentums, wie es einzig und allein in der katholischen Kirche hinterlegt ist und zum Vorschein kommt, ist wahrhaftig der Sohn Gottes, wahrer Gott. Aus den vielen Beweisgründen will in aller Kürze nur einen vorführen.

Alle Völker, besonders die Juden, haben einen Messias erwartet. In den alten jüdischen Büchern wird die Zeit seiner Abkunft, die Familie seiner Abstammung, der Ort seiner Geburt angegeben; in ebendenselben Büchern wird ferner verkündet, das jüdische Volk werde den Messias verwerfen und werde deshalb auch selbst von Gott verworfen, werde sein Tempel samt Jerusalem zerstört und werde es selbst unter die Völker zerstreut werden bis zum Abschlusse der Zeiten; die Heiden hingegen werden in das Messiasreich eintreten und dieses Reich werde unter fortwährenden Verfolgungen und Befeindungen bis zum Ende der Zeiten dauern.

Von diesen Voraussetzungen ist uns allen aus der Geschichte bekannt, daß sie pünktlich in Erfüllung gegangen sind und zwar gerade an der Person Jesu Christi. Zur angegebenen Zeit kam er zu Betlehem aus der Familie David zur Welt; von den Juden verworfen fand er Gehör unter den Heiden; sein Reich, die katholische Kirche, ist auf dem ganzen Erdenrund ausgebreitet, während die Juden nach Zerstörung ihrer Tempels samt Jerusalem in aller Welt zerstreut leben als lebendige Zeugen ihrer Verwerfung und unserer Auserwählung.

Diese drei Gedanken sollen genügen, um uns von der absoluten Sicherheit der gläubigen und von der allseitigen Unsicherheit der ungläubigen Weltanschauung vollkommen zu überzeugen; sollen genügen, um uns nicht nur mit einer unaussprechlichen Freude

darüber zu erfüllen, daß wir uns als Katholiken im sicheren Besitze der vollkommenen Wahrheit wissen, sondern uns auch in dem Entschlusse zu stärken, daß wir unter allen Umständen unseren Jesum nicht verlassen, sondern getreu bis zum Tode bei ihm ausharren wollen.

Schluß.

Mit ihm ist die Untersuchung, ob Glück, Frieden und Segen in Christus oder ohne Christus erlangt werden könnte, vollendet. Es bleibt fest, daß wir in allen Lagen unseres Lebens fest zu Christus, und einzig zu ihm halten wollen. Mögen Tausende und abermal Tausende im Taumel der Leidenschaft von ihm abfallen, wir werden uns dadurch nicht beirren lassen, denn wir wissen, warum wir glauben; unser Glaube ist vernünftig, ja einzig und allein vernünftig.

Bevor ich meinen Hirtenbrief beendige, fühle ich mich gedrängt, noch eine recht dringende Bitte an die Frauenwelt zu richten. Bitte, halten Sie bei der Kleidermode jene Grenzen ein, welche von der Sittsamkeit und der christlichen Schamhaftigkeit gezogen sind. Unsere gottvergessene Welt hascht nach sinnlichen Genüssen und gibt sich ganz besonders der Lüsternheit hin. Auch die neuesten Kleidermoden sollen der Lüsternheit dienen. Sie sind ein trauriger Beweis, wie sittlich tief der moderne Geist gefallen ist und zugleich ein noch traurigerer Beweis für die Gewalt, ja, für den Terrorismus der Mode, vor der auch sonst gläubige und sittsam sein wollende Frauen und Fräuleins ihr Knie beugen, anstatt sich zu sammeln und mit einem lauten Schmerzensaufschrei dagegen entschieden Stellung zu nehmen. Auf dem Lande

in der Mode sittsamer und hält sich mit wenigen Ausnahmen noch so ziemlich in den richtigen Grenzen, während in den Städten einer der Sittsamkeit und ist das Frauengeschlecht, weil gläubiger, deshalb auch der Schamhaftigkeit hohnsprechenden Mode von Hoch und Nieder, einige ehrenwerte Familien ausgenommen, gehuldiget wird.

An alle Frauen und Fräulein, welche Gott fürchten, welche Zucht, Sittsamkeit, Ehrbarkeit, Reinheit hoch halten wollen, ergeht im Namen Gottes die inständigste Bitte, das Sklavenjoch der Mode abzuwerfen und nur solche Formen zu wählen, welche vor dem reinen Auge Gottes bestehen können und welche überdies auch ästhetisch schön sind, während die unehrbare Mode auch ästhetisch abscheulich ist. Nur keine Sünde und auch keine Veranlassung zur Sünde, nur kein Vergerniß geben! Erinnern Sie sich an die furchtbaren Worte unseres Erlösers, welcher aus bewegtem Herzen droht und sagt: „Es ist unmöglich, daß Vergernisse nicht kommen; wehe aber dem, durch den sie kommen! Es wäre ihm besser, wenn ihm ein Mühlstein an den Hals gehängt und er in das Meer geworfen würde, als daß er einen von diesen Kleinen ärgert.“ (Luk. 17, 1. 2; Mat. 18, 6. 8.)

Der Segen Gottes des Vaters, des Sohnes und des heiligen Geistes steige über Euch herab und bleibe über Euch. Amen.

Laibach, am Neujahrseste, den 1. Jänner 1913.

† Anton Bonaventura,

Fürstbischof.

4.

Fastenmandat für die Laibacher Diözese.

Zufolge Genehmigung des Apostolischen Stuhles vom 14. Juni 1906 kann ich für die Laibacher Diözese mehrere Nachsichten vom allgemeinen kirchlichen Fastengebote auch für das laufende Jahr zugestehen.

Es haben demnach die Gläubigen der Laibacher Diözese in betreff dieses Kirchengebotes in diesem Jahre Nachstehendes zu beobachten:

1. Eigentliche strenge Fasttage, d. h. Tage, an denen der Genuß von Fleischspeisen verboten und nur einmalige Sättigung erlaubt ist, sind folgende:

1. Der Aschermittwoch und die drei letzten Tage der Karwoche.

2. Die Freitage der vierzigstägigen Fasten- und der Adventzeit.

3. Die Mittwoch, Freitage und Samstag der Quatemberzeiten.

4. Die Vorabende vor Pfingsten, Petri und Pauli, Mariä-Himmelfahrt, Allerheiligen, Unbefleckte Empfängnis Mariä und Weihnachten.

II. Fasttage mit einigen Nachsichten, d. h. Tage, an denen zwar nur einmalige Sättigung, doch zu Mittag der Genuß von Fleischspeisen erlaubt ist:

1. Alle übrigen Tage der vierzigstägigen Fastenzeit, ausgenommen die Sonntage.

2. Die Mittwoch der Adventzeit.

III. Abstinenztage, d. h. Tage, an denen der Genuß von Fleischspeisen verboten, die mehrmalige Sättigung jedoch erlaubt ist:

Alle übrigen Freitage des Jahres.

IV. An den oben (I. und III.) genannten Fasttagen ist jedoch der Fleischgenuß erlaubt:

1. Für die ganze Diözese, sooft ein gebotener kirchlicher Feiertag auf einen der früher genannten Fast- und Abstinenztage fällt. An diesen Feiertagen entfallen Faste und Abstinenz.

2. Für einzelne Orte, wenn das Fest des Kirchenpatrons feierlich begangen und sooft daselbst ein Jahrmarkt abgehalten wird. (Viele Pfarren bestehen aus mehreren von einander entfernten Orten: da gilt die Dispense nicht für die ganze Pfarre, sondern nur für jene Orte, an denen des Marktes wegen das Zusammenströmen von Menschen stattfindet.)

3. Für einzelne Personen:

Der Genuß von Fleischspeisen ist erlaubt an allen Tagen des Jahres den Arbeitern in den Bergwerken und Fabriken, den Eisenbahn-Kondukteuren, den Reisenden, die auf den Bahnhöfen speisen müssen; denjenigen welche sich zur Herstellung der Gesundheit in Bädern aufhalten, mit ihren Angehörigen und ihrer Dienerschaft; denjenigen, welche in

Gasthäusern ihre Kost nehmen müssen, und welche von anderen abhängig sich Fastenspeisen nicht verschaffen können.

V. An allen Fast- und Abstinenztagen ist nicht nur der Gebrauch von Schmalz, sondern auch von Tierfett zur Bereitung von Fastenspeisen erlaubt.

VI. An Fasttagen sowie an Sonntagen während der vierzigstägigen Fastenzeit ist der Genuß von Fisch- und Fleischspeisen bei einer und derselben Mahlzeit nicht erlaubt.

Was das Nachtmahl der zum Teile dispensierten Fasttage anbelangt, so bitte und wünsche ich, daß man beim selben Fleisch nicht genieße, doch gestatte ich der bisherigen Gewohnheit gemäß den Genuß von Fleischspeisen beim Nachtesse; ausgenommen sind die Priester, denen es auch nicht erlaubt ist, beim Nachtmahl Fleischsuppe zu genießen.

Am Karfreitag ist abends der Genuß des geweihten Fleisches erlaubt.

Alle diejenigen, die sich der gewährten Nachsichten bedienen werden, ermahne ich zum Ersatz dafür gute Werke zu verrichten, z. B. fünfmal das „Vater Unser“ und „Gegrüßet seist du Maria“ den fünf Wunden Christi zu Ehren zu beten oder den Armen ein reichlicheres Almosen zu spenden.

Die Herren Pfarrer und Beichtväter sind ermächtigt, in einzelnen Fällen einer wirklichen Notwendigkeit noch weitergehende Dispensen vom Verbote des Fleischgenusses zu erteilen, aber nicht auf länger als für ein Jahr. Wer eine bleibende Dispense zu bedürfen glaubt, hat sich diesfalls an das fürstbischöfliche Ordinariat zu wenden.

† Anton Bonaventura
Fürstbischof.

5.

Verouk na ljudskošolskih osemrazrednicah in na meščanskih šolah.

C. kr. deželni šolski svet za Kranjsko sporoča z dopisom z dne 15. oktobra 1912, št. 7721, semkaj:

Das k. k. Ministerium für Kultus und Unterricht hat mit dem Erlasse vom 10. Oktober 1912, Z. 43.567, die Erhöhung des dem Religionsunterrichte in der 6., 7. und 8. Klasse der acht-klassigen allgemeinen Volksschulen in Krain zugewiesenen wöchentlichen Stundenausmasses von einer auf zwei Stunden zu genehmigen gefunden.

Diese Verfügung hat unverzüglich in Kraft zu treten.

Pristavlja se, da imajo 1., 2. in 3. razred deških in dekliških meščanskih šol na Kranjskem že po dve uri verouka na teden, in sicer na temelju normalnega učnega načrta z dne 15. julija 1907 (zaukaznik ministrstva za bogočastje in uk, št. 43).

6.

Skrb za občinske ubožce.

Deželni odbor kranjski je razposlal dne 2. novembra 1912, št. 23.564, naslednjo okrožnico:

Okrožnica

vsem županstvom na Kranjskem.

Ubožni zakon z dne 28. avgusta 1883, dež. zak. št. 17, določa v § 35. med drugim tudi nastopno:

»Župnikom (kadar so sami zadržani, od njih poslanim namestnikom) tistih farâ, h katerim župnija spada vsaj z eno tretjino svojih sta-

novnikov, ali katerih farna cerkev leži v okolišu župnije, gre pri obravnavah o ubožni oskrbi v občinskem odboru, kateri se mora za to posebej sklicavati, oziroma v morebiti postavljenem ubožnem svetu (§ 36.) sedež in glas.«

Na to zakonito določilo opozarja deželni odbor vse župane s pripomnjo, da morajo k sejam občinskega odbora, v katerih se bo obravnavalo o ubožnih zadevah, povabiti tudi župnika dotičnega kraja, oziroma njegovega namestnika, ker bi bil deželni odbor v nasprotnem slučaju primoran take sklepe občinskega odbora razveljaviti.

7.

Dvojno obvestilo.

I.

Neka visoka gospa me je radi storjene obljube prosila, naj poskrbim, da se izdajo in razpečajo nekatere knjižice v spomin duš v vicah pa v češčenju sv. Jožefa in sv. Antona Pad.

Knjiga »Tolažba dušam v vicah« je natisnjena, knjiga »Sv. Anton Padovanski« je sedaj v tisku, tretja o sv. Jožefu je že v rokopisu gotova.

Za denar, ki mi ga je dotična gospa izročila, se bo precej knjižic razposlalo po naših župnijah. Kolikor mogoče, pridejo vse na vrsto. Gospode prosim, naj jih vernikom po svoji previdnosti razdele. Pošiljale se bodo po novem letu.

II.

Škofijski List bo prinašal tudi priloge za »brevir«, po katerih je direktorij za leto 1913 v toliko popravljen, ker odpadejo »officia propria«, kar se nam je sporočilo iz Rima, ko je bil direktorij že dogotovljen. Po teh prilogah in po direktoriju bo vsak gospod prav lahko uredil opravljanje brevirja.

V Ljubljani, dne 17. decembra 1912.

† Anton Bonaventura
knezoškof.

Konference za leto 1913.

V preteklem letu 1912 so se posebno živahno in poučno vršili razni shodi gospodov v duhovnem pastirovanju. Zanimiva in pravilno sestavljena poročila so nam prihajala o pravem času. Pregled in oceno konferenc društva »Sodalitatis« in pastoralnih konferenc prinese »Škofijski List« v prihodnjih številkah.

Gorečnost in živahnost naj ne preneha tudi v letu 1913. Ker bom letos tretjič prepotoval vso škofijo in bo od zadnje sinode minulo že pet let, nameravam tretjo sinodo sklicati za letos. Upam, da bom dotično stvarino mogel sestaviti do konference dekanov v Ljubljani; želim jo namreč tej konferenci predložiti in dekanom naročiti, naj se dotična stvarina razpravlja po dekanijških konferencah. Ako se mi sestavek posreči, bom ob času konference dekanov v Ljubljani sinodo napovedal in tudi čas za njo določil.

1. Konferenca dekanov.

Konferenco dekanov sklicujem v Ljubljano na sredo, 2. aprila, ob 8. zjutraj v škofijski palači. Ako bi kateri dekanov nikakor ne mogel priti osebno, naj naprosi uglednega župnika v dekaniji, da ga nadomesti. Povabim tudi po enega zastopnika stolnega kapitelja v Ljubljani in kolegiatnega kapitelja v Novem mestu in arhidiakone. — Vse gospode prosim, naj bodo opoldne moji gosti.

Obravnavalo se bode:

1. kateheza za birmance;
2. kateheza za prvo spoved in za prvo sveto obhajilo;
3. navodilo za pouk ženinov in nevest;
4. ali naj se nagovor pri poroki kaj izpremeni?
5. ali naj se razen določb de prima confessione et de prima communione izpremene še kake druge določbe obeh sinod?

Glede katehez sub 1. in 2. bi želel, da se najpoprej povedo načela, po katerih naj se izdelajo, potem pa naj se kateheza primerno sestavi. — Glede pouka ženinov in nevest bi želel zvedeti mnenje, da li zadostuje pouk, kakršen je v knjižici »Ženinom in nevestam« posebno na straneh 24—30, ali naj se še kaj doda?

Iz vsakega arhidiakonata želim dobiti po eno izdelano katehezo za prvo spoved, za prvo sveto obhajilo in za sveto birmo (o tej morebiti po dve: eno za otroke v 1. in 2. šolskem letu, eno pa za otroke v 3. in 4. šolskem letu). Naj bi se

dekanii vsakega arhidiakonata domenili med seboj, za katero katehezo naj posamezni poskrbe.

Iz dekanije kočevske prosim elaboratov v nemškem jeziku, da jih bom mogel ponatisniti v tem jeziku. Morebiti povabi arhidiakon za Ljubljano katehete v nemških ljudskih šolah, da izdelajo kateheze v tem jeziku.

Kateheze, navodilo za pouk ženinov in nevest, ter nagovor o poroki pride v razpravo pri letošnji sinodi; zato naj se vse skrbno izdelava. Morda bi dekan delo naročil poznanim dobrim katehetom svoje dekanije.

Prosim, naj se mi izdelki pošljejo do 25. marca, da jih morem pregledati in bo mogla konferenca kaj koristnega in praktičnega skleniti.

2. Pastoralne konference.

Pastoralne konference naj se vrše po navadi, kakor smo določili v prvi sinodi (Synod. I. pg. 189—193). Določijo se pa za letos sledeče razprave:

1. Kaj se je storilo in doseglo zoper alkoholizem:

- a) pri šolski mladini;
- b) pri odraslih in kaj bi se še dalo storiti?

2. Na kaj naj pazi in kako naj postopa dober spovednik, da bo prejemanje svetih zakramentov pri otrocih od 7. do 14. leta vredno in zares vzgojno?

3. Kako naj se vodi spovedovanje, da ne bo prevelike gneče v sobotah ali pred prazniki zvečer in pa v nedeljo ali v praznik zjutraj, s posebnim ozirom na mladeniče, može in šolsko mladino?

4. C a s u s. Probus, parochus novus, consilium cepit reformationem perficiendi parochiae suae in capite et membris. Initium fecit a domo Dei. Quem in finem ante omnia cum fratribus suis sacerdotibus convenit, ut ordinem cultus divini diligenter omnino secundum praescripta ecclesiae observare statuatur. Dein viribus unitis abusus et defectus in festorum sanctificatione occurrentes eliminare contendunt. In primis frequentiam sacrorum et devotionem debitam infra missam augere student. Nam multi ex causis levioribus missam audire negligunt veluti: hi ob diversos labores domesticos, ob difficultatem itineris tempestate adversa, ob insufficientiam vestimentorum in pueris et feminis; alii seducuntur a peregrinis huc confluentibus diebus festi-

vis montes conscensuris, quibus mercedis causa servitia sua praestant. Nonnulli etiam retinentur a cauponibus et mercatoribus in tabernis, ne assistant missae. Parochus de his malis vehementer dolet, et precibus et monitis ea emendare festinat.

Hinc quaeritur:

1. Quenam sunt causae a missa excusantes?
2. Quid tenendum de causis hic allatis?
3. Quibus mediis disciplinam laxam reparare potest?

Prvo vprašanje naj se razpravlja pri konferenci in naj se o razpravi poda v zapisniku bolj

točno poročilo. Želi se, da v vsaki dekaniji vsaj po en gospod vprašanje tudi pismeno obravnava.

Na vprašanje drugo, tretje in četrto naj pismeno odgovore gospodje, ki so za to obvezani.

Molimo, veliko molimo za milost, da bi svoje dolžnosti vsestransko spoznali in spoznane pogumno in zatajevaje sami sebe v strahu božjem izpolnjevali!

V Ljubljani, 1. januarja 1913.

† Anton Bonaventura
knezoškof.

9.

Osuševanje cerkvá.

C. kr. centralna komisija za varstvo spomenikov na Dunaju je z dopisom z dne 12. junija 1912, št. 2942, semkaj sporočila:

Mit Rücksicht darauf, daß die in den Kirchen älteren Datums befindlichen Kunstschatze, wie Bilder, Schnitzereien und dgl. durch den Einfluß der herrschenden Feuchtigkeit der Deteriorierung ausgesetzt sind, wird dringend empfohlen, auf die unterstehende Geistlichkeit in geeigneter Weise einzuwirken, daß der Entfeuchtung von Kirchen ein stetes und besonderes Augenmerk zugewendet werde. In den meisten Fällen wird die wenig kostspielige An-

lage von äußeren Luftschächten, oder die zweckentsprechende Anbringung von Dachrinnen genügen, welche Maßnahmen nicht nur wärmstens empfohlen, sondern auch dringend angeraten werden.

Die Zentralkommission steht in jedem konkreten Falle gerne mit ihrem fachmännischen Rate zur Verfügung und ist auch stets bereit, beim Abgange der erforderlichen Mittel für derlei Arbeiten Subventionen aus ihren Krediten zu bewilligen, oder beim k. k. Ministerium für Kultus und Unterricht in Antrag zu bringen.

10.

Pogodba glede izmenjave matičnih izpiskov med Avstrijo in Bulgarijo.

C. kr. deželna vlada za Kranjsko sporoča z dopisom z dne 27. septembra 1912, št. 23.362, semkaj:

Laut der Verordnung des Ministeriums des Innern und des Ministeriums für Kultus und Unterricht vom 12. Juli 1912, R. G. Bl. Nr. 146, ist mit der königlich bulgarischen Regierung eine Vereinbarung über die wechselseitige Mitteilung der Zivilstandesurkunden der beiderseitigen Staatsangehörigen getroffen worden.

Die bulgarischen Zivilstandesurkunden österreichischer Staatsangehöriger werden der k. k. Bezirkshauptmannschaft, beziehungsweise dem Stadtmagistrate von Fall zu Fall von hieraus zukommen und wird es sodann der k. k. Bezirkshauptmannschaft, beziehungsweise dem

Stadtmagistrate obliegen, die weitere Veranlassung im Sinne des Ministerialerlasses vom 12. August 1898, Z. 5303, zu treffen.

Was die hierländigen Zivilstandesurkunden bulgarischer Staatsangehöriger anbelangt, sind dieselben seitens der Matrikenführer im Wege der zuständigen politischen Bezirksbehörde legalisiert fallweise anher vorzulegen; diese Urkunden werden nach erfolgter ordnungsmässiger Superlegalisierung von h. a. dem k. k. Ministerium des Innern vorgelegt, welches wieder die Weiterleitung derselben an die königlich bulgarische Regierung im Wege des k. und k. Hauses und des Äußern besorgen wird.

Matični uradi se na to naredbo opozarjajo.

11.

Različne opazke.

Pozakonitev otrok. Po sedanjih predpisih se mora pozakonitev nezakonsko rojenih otrok sporočiti 1.) kn. šk. ordinariatu, da jo v kopije rojstne in krstne matice vpiše, 2.) c. kr. okrajni sodnji, da potrebno ukrene glede prenehanja varuštva. Iz tega sledi, da se mora vsaka pozakonitev naznaniti c. kr. okr. sodnji, ordinariatu pa le, če so kopije že pri ordinariatu. Če kopije še niso pri ordinariatu, se pozakonitev vpiše tudi

v kopije, če pa kopije sploh še niso prepisane, se počaka do konca leta in se pozakonitvena opomba obenem z ostalo matico prepíše. Če je bil n. pr. otrok rojen v febr. 1912 in pozakonjen vsled poroke svojih roditeljev v septembru 1912, tedaj pozakonitve ni treba ordinariatu naznanjati, ker je ne more vpisati v kopije, ki jih bo šele l. 1913. dobil in v katerih bo pozakonitev že vpisana.

12.

Slovstvo.

Tolažba dušam v vicah. Priredil Frančišek Bleiweis, župnik v Lešah. Ljubljana, 1913. Založila Katoliška Bukvarna. Natisnila Katol. Tiskarna. Str. 252. Cena knjigi vez. v platno z rdečo obr. K 1.50. Knjiga je razdeljena v dva dela. Prvi del obsega nauk o vicah, drugi pa prime-

ren molitvenik. Prvi del je razdeljen na 30 premišljevanj (str. 1—124), ki vsebuje sledečo tvarino: Vice so. Duše v vicah trpe. Pomagajmo jim! Zakaj? Kako? Skrb za duše — hvaležna pobožnost. Tolažba v vicah. Nebesa. Brez vic v nebesa!

13.

Konkurzni razpis.

Razpisana je župnija Brezovica pri Ljubljani. — Prošnje so nasloviti na kn.-šk. ordinariat

v Ljubljani. — Zadnji rok za vlaganje prošenj je 1. februar 1913.

14.

Škofijska kronika.

Podeljena je župnija Vrhnika gospodu Frančišku Hoenigmanu, župniku na Brezovici.

Imenovan je namesto obolelega g. Mihaela Bulovec, bivšega uršulinskega spirituala v Ljubljani, za kn. šk. nadzornika verouka na ljudskih in meščanskih šolah v Ljubljani g. dr. Franc Ušeničnik, profesor bogoslovja.

Imenovan je bil za soupravitelja v Godoviču g. Alojzij Jarc, župnik v Hotedršici.

Premeščen je bil g. Vinko Kavčič, kaplan v Hrenovicah, v Šent Janž.

Subdiakonat je prejel v kn. šk. kapeli 3. decembra 1912 fr. Ivan Robert Ullmann iz šentgalenske škofije v Švici, kartuzijan iz Pletarjev.

Umrli je 15. decembra g. Ivan Možina, župnik v Godoviču. Priporoča se v pobožno molitev.

Corrigendum. Mesto L. Ogrin čitaj na str. 136. Škof. Lista l. 1912. Leopold Erzin.

Knezo-škofijski ordinariat v Ljubljani, dne 1. januarja 1913.

Vseblina: 1. Postni pastirski list. — 2. Postna postava. — 3. Fastenhirtenschreiben. — 4. Fastenmandat. — 5. Verouk na ljudskošolskih osemrazrednicah. — 6. Skrb za občinske ubožce. — 7. Dvojno obvestilo. — 8. Konference za l. 1913. — 9. Osuševanje cerkva. — 10. Pogodba glede izmenjavanja matičnih izpiskov med Avstrijo in Bulgarijo. — 11. Različne opazke. — 12. Slovstvo. — 13. Konkurzni razpis. — 14. Škofijska kronika.

Izdajatelj kn.-šk. ordinariat. — Odgovorni urednik **Viktor Steska**. — Tiskala Katoliška tiskarna.